ÜLDKOHTU OTSUS (neljas koda)

15. detsember 2010 *

Kohtuasjas T-427/08,

Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR), asukoht Brüssel (Belgia), esindaja: advokaat P. Mathijsen,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: X. Lewis ja F. Ronkes Agerbeek, hiljem M. Ronkes Agerbeek ja F. Castilla Contreras,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

keda toetab

Richemont International SA, asukoht Bellevue (Šveits), esindajad: advokaat J. Ysewyn ja *solicitor* H. Crossley,

menetlusse astuja,

mille ese on nõue tühistada komisjoni 10. juuli 2008. aasta otsus K(2008) 3600, millega jäeti rahuldamata hageja kaebus asjas COMP/E-1/39097,

ÜLDKOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees O. Czúcz (ettekandja), kohtunikud I. Labucka ja O'Higgins,

kohtusekretär: ametnik K. Pocheć,

arvestades kirjalikus menetluses ja 3. veebruari 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

1 Hageja Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (Euroopa kellasseppade liitude ühendus, edaspidi „CEAHR") on mittetulundusühing, mis koosneb kuue liikmesriigi seitsmest siseriiklikust liidust, kes esindavad sõltumatute kellasseppade huve.

2 Hageja esitas 20. juulil 2004 Euroopa Ühenduste Komisjonile kaebuse kellatootmissektoris tegutseva mitme ettevõtja, sealhulgas menetlusse astuja peale (edaspidi „Šveitsi kellatootjad") ning leidis, et nende tootjate vahel esineb kokkulepe või kooskõlastatud tegevus ning nad kuritarvitavad turgu valitsevat seisundit sellega, et nad keeldusid sõltumatutele kellasseppadele varuosasid edasi tarnimast.

3 Komisjon teavitas oma 28. aprilli 2005. aasta kirjas hagejat oma esialgsest seisukohast kaebuse kohta (edaspidi „esialgne seisukoht"). Ta märkis, et oma uurimise lõpuks ei olnud ta leidnud ühtegi tõendit luksuskellade tootjate vahelise kooskõlastatud tegevuse või kokkuleppe kohta. Lisaks leidis ta, et kuna puudub parandus- ja hooldusteenuste

eraldiseisev turg, siis nende teenuste osutamine on iseloomulik luksuskellade turule, kus valitseb tugev konkurents. Seega jõudis ta järeldusele, et kaebuses toodud asjaolud ei ole vastuolus EÜ artiklitega 81 ja 82.

4 Hageja esitas 20. juuli 2005. aasta kirjaga komisjonile vastuseks esialgsele seisukohale oma märkused, milles kinnitas, et Šveitsi kellatootjate keeldumine varuosasid edasi tarnimast kujutab endast ühenduse konkurentsinormide rikkumist.

5 Komisjon teavitas 13. detsembri 2007. aasta kirjas hagejat, et uurides vastavalt komisjoni 7. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 773/2004, mis käsitleb EÜ […] artiklite 81 ja 82 kohaste menetluste teostamist komisjonis (EÜT L 123, lk 18; ELT eriväljaanne 08/03, lk 81), artikli 7 lõikele 1 hageja kaebuses ja tema teistes märkustes esitatud faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, jäi ta oma esialgse järelduse juurde, mille kohaselt puudub ühendusel piisav huvi, et jätkata väidetavate rikkumiste uurimist. Sellele kirjale vastas hageja 30. jaanuari 2008. aasta kirjaga, jäädes oma algse seisukoha juurde.

6 Komisjon tegi 10. juulil 2008 otsuse K(2008) 3600, millega ta jättis kaebuse rahuldamata, viidates sellele, et ühendusel puudub piisav huvi jätkata väidetavate rikkumiste uurimist (edaspidi „vaidlustatud otsus”).

7 Komisjon tugines järelduse puhul, et ühendusel puudub piisav huvi, neljale peamisele kaalutlusele.

8 Esiteks leidis komisjon, et kaebus puudutab kõige enam piiratud suurusega turgu või turusegmenti, mille majanduslik tähtsus on seega samuti piiratud (vaidlustatud otsuse punkt 8).

9 Teiseks lisas komisjon, et tema valduses oleva teabe alusel ei saanud ta järeldada, et Šveitsi kellatootjate vahel esineb kartellikokkulepe või kooskõlastatud tegevus, ning et iseäranis ebatõenäoline oli, et nende rakendatud valikulised turustussüsteemid ei olnud kaetud komisjoni 22. detsembri 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 2790/1999 [EÜ] artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta vertikaalkokkuleppe ja kooskõlastatud tegevuse liikide suhtes (EÜT L 336, lk 21; ELT eriväljaanne 08/01, lk 364) antud grupierandiga (vaidlustatud otsuse punkt 43).

10 Kolmandaks märkis komisjon, et ta uuris mainekate ja luksuskellade esmast turgu ning kahte järelturgu, nimelt varuosade ja parandusteenuste turgu ning mainekate ja luksuskellade hooldusturgu, ning jõudis kõigepealt järeldusele, et need kaks järelturgu ei ole eraldiseisvad turud, ning et kuna turgu valitsevat seisundit ei näi olevat, siis ei ole küsimus kuritarvituse olemasolu kohta asjakohane (vaidlustatud otsuse punkt 44).

11 Neljandaks leidis komisjon, et arvestades tema hinnangut väidetavate rikkumiste kohta, on ilmne, et isegi kui kaebuse uurimiseks eraldatakse täiendavaid vahendeid, jääb tõenäosus tuvastada konkurentsinormide rikkumine väikeseks, mistõttu on selliste vahendite eraldamine ebaproportsionaalne (vaidlustatud otsuse punktid 8 ja 45). Ta lisas, et igal juhul – isegi kui ühenduse konkurentsinormide rikkumisi võidakse tuvastada – näivad konkurentsiamet või siseriiklikud kohtud, kelle pädevusse kuulub

EÜ artiklite 81 ja 82 kohaldamine, olevat sobilikud selliste rikkumiste menetlemiseks (vaidlustatud otsuse punkt 8).

Menetlus ja poolte nõuded

12 Hageja esitas hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 24. septembril 2008.

13 Richemont International esitas Üldkohtu kantseleisse 27. jaanuaril 2009 saabunud dokumendiga taotluse astuda käesolevas asjas menetlusse komisjoni nõuete toetuseks. Üldkohtu neljanda koja esimees rahuldas 30. märtsi 2009. aasta määrusega selle taotluse.

14 Menetlusse astuja esitas oma seisukohad ja teised osapooled esitasid määratud tähtaja jooksul nende kohta oma märkused.

15 Pärast ettekandja-kohtuniku ärakuulamist otsustas Üldkohus (neljas koda) avada suulise menetluse. Menetlust korraldavate meetmete raames palus ta pooltel kirjalikult vastata teatud küsimustele ning esitada teatud dokumendid. Pooled täitsid need nõuded selleks antud tähtaja jooksul.

16 Poolte kohtukõned ja vastused Üldkohtu küsimustele kuulati ära 3. veebruari 2010. aasta kohtuistungil. Kohtuistungil palus hageja, et toimikust eemaldatakse lõik komisjoni vastusest Üldkohtu esitatud kirjalikule küsimusele, kuna see lõik sisaldas

esitatud küsimusest sõltumatut põhjendust ning kuna see oli ka vaidlustatud otsuses, vastuses ja vasturepliigis komisjoni esitatud argumentidega võrreldes uus.

17 Hageja palub Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsus;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt;

– mõista menetlusse astujalt välja kohtukulud, mis on seotud menetlusse astumisega.

18 Komisjon palun Üldkohtul:

– jätta hagiavaldus rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

19 Menetlusse astuja palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista tema kantud kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

20 Oma hagi toetuseks esitab hageja viis väidet. Esimene väide, mis on jaotatud kaheks osaks, puudutab esiteks ühendusel huvi olemasolu vale hindamist ning teiseks õigusnormi rikkumisi selle tuvastamisel, et kaebuses viidatud turu suurus ning seega selle majanduslik tähtsus on piiratud. Teine väide puudutab asjaomase turu vale määratlemist. Kolmas ja neljas väide puudutavad vastavalt EÜ artikli 81 rikkumist ning EÜ artikli 82 rikkumist. Viies väide puudutab võimu kuritarvitamist, mis seisneb ühenduse huvi puudumisele hilinenult tuginemises, hagiavalduse sisu moonutamises ning komisjoni uurimise objektiivsuse puudumises.

21 Tuleb märkida, et komisjoni järeldusi toetavaid põhjendusi, mille kohaselt ühendusel puudub piisav huvi kaebuse uurimise jätkamiseks, ei sea hageja kahtluse alla üksnes esimeses väites, vaid ka teises, kolmandas ja neljandas väites. Seetõttu leiab Üldkohus, et otstarbekas on kõigepealt uurida esimese väite teist osa, mis puudutab kaebuses viidatud turu suurust ning selle majanduslikku tähtsust, ning esimese väite esimest osa, mis puudutab ühenduse piisava huvi olemasolu, alles pärast seda, kui on tehtud otsus teise, kolmanda ja neljanda väite põhjendatuse suhtes.

1. *Kaebuses viidatud turu suurus ja selle majanduslik tähtsus*

Poolte argumendid

22 Hageja väidab, et toetamaks oma järeldust, mille kohaselt ühendusel puudub uurimise jätkamiseks piisav huvi, viitas komisjon vaidlustatud otsuse punktis 8 asjaolule, et kaebus puudutas vaid „piiratud suurusega ja järelikult ka piiratud majandusliku tähtsusega" turgu või turu(segmenti). Samas ei määratlenud komisjon nimetatud turgu, ei teinud kindlaks turu suurust ega kirjeldanud selle majanduslikku tähtsust, rikkudes sellega oma põhjendamiskohustust. Samuti jättis komisjon arvesse võtmata asjaolu – millele hageja viitas haldusmenetluses –, et Šveitsi kellatootjate tegevus mõjutas sõltumatuid kellasseppasid 27 liikmesriigis ning ohustas kogu selle käsitööndusliku elukutse säilimist.

23 Komisjon, keda toetab menetlusse astuja, märgib, et ühendusel piisava huvi puudumise kohta esitatud täielik analüüs ja tema seisukoha põhjendused ei asu üksnes vaidlustatud otsuse sissejuhatavas osas, mida hageja kritiseerib, vaid ka kogu vaidlustatud otsuses, eeskätt punktides 12–26. Nimetatud punktides on selgelt välja toodud asjaomane esmane turg (mainekate või luksuskellade turg) ning järelturud (nende kellade parandus- ja hooldusteenuste turg ning nende kellade varuosade turg).

24 Komisjon lisab, et vaidlustatud otsuse punktis 8 asuvat järeldust, mille kohaselt on turg piiratud suurusega ning järelikult on ka turu majanduslik tähtsus piiratud, toetab samas punktis asuv kinnitus, et temal olemas oleva teabe kohaselt „moodustavad

mainekate ja luksuskellade müügijärgsed teenused mahult vaid vähetähtsa osa mainekate ja luksuskellade ülemaailmsest müügikäibest, samas ei tohi aga unustada, et [need kellad] moodustavad kellade ülemaailmsest turust vaid konkreetse segmendi".

25 Komisjon märgib lisaks, et põhjenduse väidetav puudumine on tingitud sellest, et hageja ei nõustunud tema asjaomase turu määratlusega. Komisjoni arvates tuleb kahte järelturgu uurida koos esmase turuga, nimelt mainekate ja luksuskellade turuga (vaidlustatud otsuse punkt 16), millega need on tihedalt seotud. Vaidlustatud otsuses on selgitatud, et kuna esmasel turul valitses konkurents, oli konkurents ka järelturgudel (vaidlustatud otsuse punkt 18), mille tõttu ei olnud vaja kindlaks määrata järelturgude suurust ja majanduslikku tähtsust, kuna viimati nimetatud turud ei ole ainsad turud, mis on konkurentsi hindamise ese. Asjaolu, et hageja ei ole nõus kõnealuse turumõistega, ei tähenda seda, et vaidlustatud otsus oleks selles osas ebapiisavalt põhjendatud.

Üldkohtu hinnang

26 Kohtupraktikast tuleneb, et tulenevalt EÜ artikli 85 lõikes 1 sätestatud ülesandest järgida EÜ artiklite 81 ja 82 täitmist peab komisjon määratlema ja rakendama liidu konkurentsipoliitikat, milleks on tal kaebuste menetlemisel kaalutlusõigus (Üldkohtu 26. jaanuari 2005. aasta otsus kohtuasjas T-193/02: Piau *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-209, punkt 80, ning 12. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas T-229/05: AEPI *vs.* komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 38).

27 Kui komisjon otsustab selle kaalutlusõiguse teostamisel anda talle esitatud kaebustele erineva tähtsuse, võib ta mitte üksnes määrata järjekorra, mille alusel kaebusi uuritakse, vaid samuti jätta rahuldamata kaebuse, kui ühendusel puudub piisav huvi asja uurimise jätkamiseks (Üldkohtu 14. veebruari 2001. aasta otsus kohtuasjas T-62/99: Sodima *vs.* komisjon, EKL 2001, lk II-655, punkt 36; vt selle kohta Üldkohtu 24. jaanuari 1995. aasta otsus kohtuasjas T-5/93: Tremblay jt *vs.* komisjon, EKL 1995, lk II-185, punktid 59 ja 60).

28 Komisjoni kaalutlusõigus ei ole siiski piiramatu. Ta peab arvesse võtma kõiki asjakohaseid õiguslikke ja faktilisi asjaolusid, et otsustada, kuidas kaebus läbi vaadata. Eelkõige on ta kohustatud uurima tähelepanelikult kõiki talle kaebaja esitatud faktilisi ja õiguslikke asjaolusid (vt Euroopa Kohtu 17. mai 2001. aasta otsus kohtuasjas C-450/98 P: IECC *vs.* komisjon, EKL 2001, lk I-3947, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika). Ka lasub komisjonil põhjendamiskohustus, kui ta keeldub kaebuse uurimist jätkamast, kusjuures põhjendused peavad olema piisavalt täpsed ja üksikasjalikud, et võimaldada Üldkohtul tõhusalt kontrollida seda, kuidas komisjon oma kaalutlusõigust teostades määratles prioriteedid (Euroopa Kohtu 4. märtsi 1999. aasta otsus kohtuasjas C-119/97 P: Ufex jt *vs.* komisjon, EKL 1999, lk I-1341, punktid 89–91, ja eespool punktis 27 viidatud kohtuotsus Sodima *vs.* komisjon, punktid 41 ja 42).

29 Käesolevas asjas tõdes komisjon vaidlustatud otsuse punktides 8 ja 9 järgmist:

„8 Eelkõige märgib komisjon, et äärmisel juhul puudutab kaebus piiratud suurusega turu(segmenti) ning seega on selle majanduslik tähtsus samuti piiratud. Vaatamata asjaolule, et kellatootjatele saadeti mitu küsimustikku, oli tõepoolest keeruline saada täpset statistikat ning arvandmeid kaebuse esemeks olevate turgude – esmase või järelturgude – suuruse kohta. Komisjoni saadud teabest ilmneb siiski otseselt, et mainekate ja luksuskellade müügijärgsed teenused moodustavad mahult vaid vähetähtsa osa mainekate ja luksuskellade ülemaailmsest müügikäibest, samas ei tohi aga unustada, et need kellad moodustavad kellade ülemaailmsest turust vaid konkreetse segmendi. Lisaks ei saadud kaebaja esitatud argumentide esmasest kontrollimisest

usaldusväärset teavet, mille alusel oleks olnud võimalik selles staadiumis järeldada, et käesolevas asjas esineb tõenäoliselt konkurentsiõigusrikkumisi. Samuti on ebatõenäoline, et uurimiseks täiendavate vahendite eraldamisel rikkumised avastatakse. Viimaks, isegi kui käesolevas asjas oleks võimalik tuvastada rikkumisi, näivad konkurentsiamet ja siseriiklikud kohtud olevat sobilikud uurimise läbiviimiseks ja selliste rikkumiste menetlemiseks. Neil on pädevus ja kohustus kohaldada [EÜ] artikleid 81 ja 82.

9 Järelikult näib eespool toodud kaalutlusi arvestades ebaproportsionaalne kasutada käesolevas asjas uurimise jätkamiseks komisjoni piiratud ressursse. Seetõttu jõudis komisjon järeldusele, et kaebus tuleb jätta rahuldamata ühenduse huvi puudumise tõttu, kuna väidetavate rikkumiste võimalikul mõjul ühisturu toimimisele on piiratud tagajärjed, nõutav uurimine on keerukas ning rikkumisega seotud tõendite kogumise tõenäosus on piiratud."

30 Esiteks tuleb uurida hageja etteheidet, et komisjon jättis arvesse võtmata kaebuses toodud asjaolu, et kaebuse esemeks olev tegevus puudutab kogu Euroopa Liidu territooriumi.

31 Kõigepealt tuleb märkida, et hageja kaebuses toodud kinnitusele kõnealuse tegevuse geograafilise ulatuse kohta ei vaielnud komisjon vastu esialgses seisukohas ega vaidlustatud otsuses. Lisaks möönis komisjon kohtuistungil, et tal on teavet, mille

kohaselt toimus see tegevus „viies või kuues liikmesriigis" ning et ta ei saa kinnitada ega eitada, et nimetatud tegevus leidis aset ka teistes riikides.

32 Samuti leiab Üldkohus, et asjaomase territooriumi ulatus on kindlasti oluline, kui hinnatakse kaebuses käsitletud turu või turgude suurust ning selle või nende majanduslikku tähtsust. Lisaks suurendas hageja poolt oma kaebuses toodud kõnealuse asjaolu tähtsust käesolevas asjas see, et ilmselgelt ei puuduta kaebus kohalikku turgu, vaid turgu või turgusid, mis ulatuvad vähemalt viie liikmesriigi territooriumile, kui mitte isegi kogu liidu territooriumile.

33 Jättes asjaomase turu suuruse ja selle majandusliku tähtsuse hindamisel kõnealuse asjaolu tähelepanuta, rikkus komisjon oma kohustust võtta arvesse kõiki asjakohaseid õiguslikke ja faktilisi asjaolusid ning uurida tähelepanelikult kõiki talle hageja poolt esitatud selliseid asjaolusid (vt eespool punktis 28 viidatud kohtupraktika).

34 Teiseks tuleb uurida hageja etteheidet, et ebapiisavalt on põhjendatud vaidlustatud otsuses asuvat järeldust kaebuses viidatud turu piiratud suuruse kohta.

35 Esiteks, mis puudutab selle turu tuvastamist, mida kõnealune järeldus puudutab, siis tuleb märkida, nagu teeb ka komisjon, et vaidlustatud otsuses asuvad täpsemad järeldused uuritavate turgude kohta eelkõige punktis 15. Komisjon leidis selles punktis, et ta viis läbi oma uurimise, eeldades, et „mainekate ja luksuskellade turg [on] eraldiseisev asjakohane esmane turg", ja seetõttu „uuris ta mainekate ja luksuskellade turgu kui esmast turgu ning kahte järelturgu – esimest seoses mainekate ja luksuskellade

parandus[teenustega] ning teist seoses [nende] kellade varuosadega". Samuti tuleneb vaidlustatud otsusest, et komisjon lähtus oletusest, et kaks järelturgu ei kujuta endast sõltumatuid asjaomaseid turgusid, vaid et neid tuleb vaadelda koos esmase turuga, nimelt mainekate ja luksuskellade turuga.

36 Selles osas kinnitas komisjon kohtuistungil vastuseks Üldkohtu esitatud küsimusele, et tema järeldus kaebuse esemeks oleva turu(segmendi) piiratud suuruse kohta puudutas mainekate ja luksuskellade turgu, kuna kaebuses toodud Šveitsi kellatootjad toodavad üksnes selliseid kellasid.

37 Siiski tuleb kõigepealt märkida, et vaidlustatud otsuse punktis 3 täpsustas komisjon ise, et tulenevalt hageja kinnitustest puudutas viimase kaebus konkurentsipiirangut „kellade parandus- ja hooldusteenuste turul".

38 Edasi tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsuse punkti 8 teine lause viitab mitmele kaebuses käsitletud turule, kuna komisjon märgib selles lauses, et „keeruline [oli] saada täpset statistikat ning arvandmeid kaebuse esemeks olevate turgude – esmase või järelturgude – suuruse kohta". See seisukoht on vastuolus sama punkti esimese lausega, mille kohaselt „äärmisel juhul puudutab kaebus piiratud suurusega turu(segmenti)".

39 Seetõttu on Üldkohtul võimatu täie kindlusega tuvastada, kas komisjoni järeldus asjaomase turu või asjaomaste turgude piiratud suuruse kohta puudutab mainekate ja luksuskellade turgu, selliste kellade parandus- ja hooldusteenuste turgu või mõlemat turgu.

40 Teiseks tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsus ei sisalda arvandmeid ega hinnanguid nende turgude suuruse kohta, samuti mitte ka üldiselt kellade turu või varuosade turu suuruse kohta. Oma järelduses, et mainekate ja luksuskellade turg ja/või nende kellade parandus- ja hooldusteenuste turg on piiratud suurusega, tugineb komisjon nimelt ainsale argumendile, mille kohaselt mainekate ja luksuskellade turg on palju piiratum kui kellade turg üldiselt ning selliste kellade müügijärgsete teenuste turu suurus on veelgi piiratum kui mainekate ja luksuskellade turu suurus.

41 Kuna puudub absoluutne lähtepunkt, mis võiks seisneda just arvandmetes või hinnangutes neist turgudest vähemalt ühe suuruse kohta, ei võimalda pelgad viited nende turgude teineteisega võrreldava suhtelise suuruse kohta Üldkohtul kontrollida selle järelduse täpsust, mille kohaselt puudutab kaebus äärmisel juhul piiratud suurusega turgu ning seega on selle turu majanduslik tähtsus samuti piiratud.

42 Lisaks möönis komisjon kohtuistungil, et see järeldus ei tuginenud täpsetele arvandmetele.

43 Seega on komisjon ebapiisavalt põhjendanud oma seisukohta, et äärmisel juhul puudutab kaebus piiratud suurusega turu(segmenti) ning seega on selle turu majanduslik tähtsus samuti piiratud.

44 Ülejäänud kaalutlused, mille komisjon esitas vaidlustatud otsuses ning Üldkohtus, ei saa seda järeldust ümber lükata.

45 Esiteks ei saa vaidlustatud otsuse punktis 8 toodud komisjoni tähelepanek selle teabe saamise raskuste kohta, mis puudutab kaebuse esemeks olevate turgude suurust, tema seisukohta toetada. Nimelt mitte ükski õigusnorm ei kohusta komisjoni võtma seisukohta kaebuse esemeks oleva turu või olevate turgude suuruse kohta. Kuna ta otsustas kasutada kaalutlust, et „äärmisel juhul puudutab kaebus piiratud suurusega turu(segmenti) ning seega on selle majanduslik tähtsus samuti piiratud", selleks et põhjendada oma seisukohta, et kaebuse uurimise jätkamiseks puudub ühendusel piisav huvi, siis oli komisjon kohustatud piisavalt põhjendama hoopis seda kaalutlust.

46 Teiseks ei saa komisjoni argument, et ta leidis vaidlustatud otsuses, et järelturge tuleb uurida koos mainekate ja luksuskellade esmase turuga, mõjutada eespool punktis 43 Üldkohtu esitatud järeldust põhjenduse ebapiisavuse kohta. Komisjon ei esitanud nimelt ka arvandmeid või hinnanguid kõigi nende turgude kogusuuruse kohta.

47 Kolmandaks ei mõjuta vaidlustatud otsuses komisjoni toodud tõdemus, et üldiselt valitseb järelturgudel konkurents, kuna konkurents on esmasel turul, kuidagi tema selle arvamuse põhjendust, mis puudutab kaebuse esemeks oleva turu(segmendi) piiratud suurust, kuna järeldust, et turu suurus on piiratud, ei saa tuletada asjaolust, et turul valitseb konkurents.

48 Lisaks, kui on tõsi, et komisjon rajas oma järelduse, et ühenduse konkurentsinormide rikkumiste tuvastamine on vähetõenäoline, suures osas oma tõdemusele, et maineka-te ja luksuskellade turul valitseb konkurents, siis on samuti tõsi, et – nagu tuleneb ka vaidlustatud otsuse punktist 8 – kaebuses viidatud turu(segmendi) piiratud suurust puudutav seisukoht kujutab selle tõdemusega võrreldes endast iseseisvat põhjendust tema selle kaalutluse süsteemis, millega ta püüab tõendada ühendusel piisava huvi puudumist.

49 Sellest tuleneb, et nõustuda tuleb hageja etteheidetega kaebuse esemeks oleva turu(segmendi) piiratud suuruse ja majandusliku tähtsuse kohta. Seega tuleb jõuda järeldusele, et komisjon rikkus oma kohustust võtta arvesse kõiki õiguslikke ja faktilisi asjaolusid ja uurida tähelepanelikult kõiki talle hageja poolt esitatud selliseid asjaolu-sid, ning ka oma põhjendamiskohustust.

2. *Asjaomase turu mõiste*

Poolte argumendid

50 Hageja väidab, et komisjon lükkas valesti tagasi asjaomase turu määratluse, mille ta pakkus välja oma kaebuses ning mida ta kogu haldusmenetluse jooksul kaitses, ni-melt määratluse „selliste kellade parandus- ja hooldusteenuste turg, mille paranda-mine tasub vaeva”.

51 Esiteks, asendades mõiste „mainekad ja luksuskellad" mõistega „kellad, mille parandamine tasub vaeva", muutis komisjon kunstlikult kaebuse ulatust eelkõige vaidlustatud otsuse punktis 12. Ta püüdis ka uuritavat turgu vähendada kõnealuse turu ühe väikese osani, mis hõlbustas jõuda tal järelduseni asjaomase turu või turusegmendi tähtsusetu suuruse kohta. Turu määratlemist „mainekate ja luksuskellade" turuna ei toeta ükski komisjonile edastatud dokument ning see on komisjoni puhas omalooming.

52 Teiseks märgib hageja, et komisjon viitab „toodete" turule ning „mainekate ja luksuskellade turule", kuigi hageja märkis haldusmenetluses korduvalt, et selle tooteturu suhtes puudub sõltumatutel kellasseppadel igasugune otsene huvi.

53 Edasi leidis komisjon vaidlustatud otsuse punktides 17 ja 18 valesti, et hooldus- ja parandusteenuste turg ei kujuta endast „asjaomast eraldiseisvat turgu", vaid seda tuleb vastupidi „uurida koos esmase turuga". Ajades need turud omavahel segamini ning väites, et tooteturul valitseb konkurents, jõudis komisjon valesti järeldusele, et konkurents on ka teenuste turul.

54 Hageja vaidleb vastu ka komisjoni seisukohale, et mainekate ja luksuskellade „varuosade turg" ei kujuta endast eraldatud asjaomast turgu. Vaidlustatud otsuse punktide 24 ja 25 osas leiab hageja, et oma väite puhul, et „varuosade turg" ei ole asjaomane turg, tugines komisjon kõigepealt asjaolule, et tarbijad võivad hakata kasutama teise tootja teiseseid tooteid. Üksnes äriühingu ETA toodetavate nende kellamehhanismide varuosad, mida kasutatakse enamikus Šveitsi kellades, on aga asendatavad, ja seda seetõttu, et neid kellamehhanisme ja nendega sobivaid varuosasid toodab ettevõtja, kes ei kuulu nende Šveitsi kellatootjate hulka, kelle vastu on kaebus suunatud. Seevastu ülejäänud varuosad on iga Šveitsi kellatootja puhul erinevad ning puudub

igasugune asendatavus ühe tootja kellade jaoks loodud osade ning teise tootja kellade jaoks loodud osade vahel. Seega sõltub hooldus- ja parandusteenuste osutamine täielikult selle asjaomase tootja varuosadega varustamisest, kellel on järelikult ka monopoolne seisund.

55 Viimaks vaidleb hageja vastu vaidlustatud otsuse punktis 26 asuvale komisjoni kinnitusele, mille kohaselt „varuosade turg" ei ole asjaomane turg, kui tarbijal on võimalik hakata kasutama mõnda teist esmast toodet. Hageja leiab, et isegi kui tarbijal on kellade turul võimalik minna üle teisele kaubamärgile, ei tõenda komisjon, et Šveitsi kella omanik läheb tõepoolest üle teisele kaubamärgile, nii et komisjoni poolt sellele asjaolule viitamine ei ole asjakohane.

56 Esiteks väidab komisjon, et tema uurimise tulemusel selgus, et hooldus- ja parandusteenused ning varuosade tarnimine kujutasid endast kellade tootmise esmasest turust eraldiseisvat järelturgu.

57 Edasi kinnitab komisjon, et vaidlustatud otsuse punktis 14 märkis ta, et tal ei olnud võimalik täpselt turgu määratleda teabe alusel, mis tal oli. Seetõttu ta eeldas (vaidlustatud otsuse punkt 15), isegi kui tal oli selles osas kahtlusi (vaidlustatud otsuse punkt 14), et asjaomase turu moodustab mainekate või luksuskellade esmane turg koos sellega seotud paranduse ja hoolduse ning varuosade järelturgudega.

58 Vaatamata turu määratlemise raskustele, ei leidnud komisjon ühtegi tõendit kaebuses viidatud ettevõtjate vahelise kokkuleppe või kooskõlastatud tegevuse olemasolu kohta. Ta tuvastas samuti, et ettevõtjatel, kelle peale kaebus esitati, puudus ühine turgu valitsev seisund, kuna nendevaheline konkurents oli tugev (vaidlustatud otsuse punkt 40). Seega võis ta õiguspäraselt jõuda järeldusele, et ta ei leidnud ühtegi asjaolu, mis kinnitaks konkurentsinormide rikkumise olemasolu ühelgi turul, ükskõik kuidas seda ka ei määratleta.

59 Teiseks vaidleb komisjon vastu hageja argumendile, et vaidlustatud otsuses on valesti tuvastatud, et „kellade parandus- ja hooldusteenuste" turg ei ole eraldiseisev turg, vaid seda tuleb uurida koos esmase turuga.

60 Komisjon võis õiguspäraselt tuvastada luksuskellade tootmise ja müügi esmase turu ning kahe järelturu vahelise seose (vt eelkõige vaidlustatud otsuse punkt 18). Hageja piirdus komisjoni hinnangu üle rahulolematuse avaldamisega, esitamata tõendeid või argumente, mis kinnitaksid, et see hinnang on vale.

61 Komisjon leiab, et vaidlustatud otsuses asuv järeldus asjaomase turu kohta põhineb nii hageja kaebuses esitatud teabel kui ka komisjoni enda uurimise tulemustel. Lisaks toob ta vaidlustatud otsuses ära spetsiifilised andmed asjaomase tooteturu kohta, eeskätt mis puudutab esiteks hoolduse ja paranduse ning teiseks detailide ja varuosade järelturgusid (vaidlustatud otsuse punktid 19–26 ning 15. ja 18.–20. joonealune märkus).

62 Menetlusse astuja väidab, et komisjon võis vaidlustatud otsuse punktis 22 õigesti järeldada, et müügijärgsete teenuste kulu kliendi jaoks kella eluea pealt oli kella enda soetuskuluga võrreldes väiksem ning et tarbija luges seda suhteliselt vähetähtsaks osaks koguhinnas. Menetluse astuja kogemuse kohaselt ei ole teenuste ja paranduse kulud kella ostja jaoks vahetu ja esmane mure. Samuti olid kaubamärgiga kvaliteetsetel ja väga tehnilistel kelladel erilised omadused, mida oleks tulnud arvesse võtta. Iga kell koosneb väga paljudest osadest ning iga mudeli puhul on need osad erinevad. Pädevus, teadmised ning tööriistad, mis on sellist liiki kellade parandamiseks vajalikud, on seega väga olulised.

63 Lisaks väidab menetlusse astuja, et iga kaubamärgi puhul on äärmiselt oluline, et müügijärgne teenus ning parandustööd oleksid kvaliteetsed, kuna tarbijad käsitlevad neid teenuseid kella enda kvaliteedi osana. Menetlusse astuja kogemusel saab seda tagada üksnes laialdase väljaõppe, varustuse, juhendite ning kontrolli abil, mis nõuavad temapoolset suurt investeeringut.

64 Seega nõustub menetlusse astuja komisjoni seisukohaga, et paranduse ja varuosade järelturud ei ole eraldiseisvad ahelas järgnevad turud. Vastupidi, tegemist on väga tugeva konkurentsiga esmase turu kõrvalosadega, mis on esmasest turust täielikult sõltuvad.

Üldkohtu hinnang

65 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei tohi kaebuste läbivaatamisel liidu kohtu teostatav kontroll komisjoni kaalutlusõiguse üle tuua kaasa ühenduse huvi suhtes komisjoni antud hinnangu asendamist kohtu hinnanguga, vaid kontrollimise käigus tuleb välja selgitada, kas vaidlusalune otsus ei põhine sisuliselt ebatäpsetel asjaoludel ning kas otsuse tegemisel ei ole rikutud õigusnormi, tehtud ilmne hindamisviga või kuritarvitatud võimu (Üldkohtu 14. veebruari 2001. aasta otsus kohtuasjas T-115/99: SEP *vs.* komisjon, EKL 2001, lk II-691, punkt 34, ning eespool punktis 26 viidatud kohtuotsus Piau *vs.* komisjon, punkt 81).

66 Samuti kuulub kõnealuse turu, asjassepuutuva turu või asjaomase turu mõiste – kuna see on seotud komisjoni keerulise majandusliku hinnanguga – liidu kohtu poolt kontrollimisele vaid piiratud osas (vt selle kohta Üldkohtu 17. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-201/04: Microsoft *vs.* komisjon, EKL 2007, lk II-3601, punkt 482, ning 7. mai 2009. aasta otsus kohtuasjas T-151/05: NVV jt *vs.* komisjon, EKL 2009, lk II-1219, punkt 53).

67 Asjaomase turu määratlus sisaldab seda, et selle turu toodete või teenuste vahel võib valitseda tõhus konkurents, mis arvestades turu kõigi toodete või teenuste sama kasutusotstarvet eeldab nende piisavas ulatuses omavahel vahetatavust (vt selle kohta Euroopa Kohtu 13. veebruari 1979. aasta otsus kohtuasjas 85/76: Hoffmann-La Roche *vs.* komisjon, EKL 1979, lk 461, punkt 28, ja Üldkohtu 30. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas T-340/03: France Télécom *vs.* komisjon, EKL 2007, lk II-107, punkt 80). Omavahel vahetatavust või asendatavust ei hinnata üksnes kõnealuseid tooteid ja teenuseid iseloomustavate objektiivsete tunnuste alusel, vaid arvesse tuleb võtta ka konkurentsitingimusi ning nõudluse ja pakkumise vahekorda sellel turul (Euroopa Kohtu 9. novembri 1983. aasta otsus kohtuasjas 322/81: Michelin *vs.* komisjon, EKL 1983, lk 3461, punkt 37, ning Üldkohtu 17. detsembri 2003. aasta otsus kohtuasjas T-219/99: British Airways *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-5917, punkt 91).

68 Samuti tuleneb komisjoni teatisest asjaomase turu mõiste kohta ühenduse konkurentsiõiguses (EÜT 1997, C 372, lk 5; ELT eriväljaanne 08/01, lk 155, lõige 7), et „[a]sjaomane tooteturg hõlmab kõiki neid tooteid ja/või teenuseid, mis tarbijate seisukohast on oma iseloomulike tunnuste, hindade ja otstarbekohase kasutuse põhjal omavahel vahetatavad ja asendatavad".

69 Selle teatise kohaselt tuleb nõudluse asendatavuse hindamisel kindlaks teha nende toodete hulk, mida tarbija käsitab asendustoodetena. Üks võimalus seda kindlaks teha võiks olla spekulatiivne katse, mille puhul võetakse hüpoteetiline väike püsiv muudatus suhtelistes hindades ning hinnatakse tarbijate eeldatavaid reaktsioone sellele hinnatõusule. Teatise lõikes 17 täpsustab komisjon:

„Vastust vajab küsimus, kas poolte kliendid võtaksid vaadeldavate toodete või piirkondade osas hüpoteetiliselt toimuva väikese (5–10%), kuid püsiva hinnatõusu tõttu kasutusele olemasolevad mujal asuvad asendustooted […]. Kui asendatavusest piisaks, et muuta hinnatõus kahjulikuks, kuna müük seeläbi väheneks, lisatakse asjaomasele turule täiendavaid asendusvõimalusi […]."

70 Lisaks sätestab selle teatise lõige 56:

„On teatavaid valdkondi, kus eespool esitatud põhimõtete rakendamisel tuleb olla hoolikas. See kehtib esmaste ja teiseste turgude vaatlemisel, eelkõige juhul, kui ettevõtjate tegevust teataval ajahetkel tuleb analüüsida vastavalt [EÜ] artiklile [82]. Turgude määratlemise meetod on neil juhtudel sama, st klientide reaktsiooni hindamine lähtuvalt nende ostuotsustest seoses suhteliste hinnamuutustega, võttes aga arvesse ka asendusepiiranguid, mis tulenevad tingimustest seonduvatel turgudel. Teiseste toodete, näiteks varuosade turu kitsas määratlus võib olla vajalik, kui on oluline ühilduvus esmase tootega. Probleemid ühilduvate teiseste toodete leidmisel koos kõrgete

hindade ning esmaste toodete pika elueaga võivad muuta teiseste toodete suhtelise hinnatõusu kasulikuks. Turu määratlus [on] erinev, kui on võimalik teiseste toodete märkimisväärne asendamine või kui esmaste toodete omadused muudavad kasulikuks tarbijate reaktsiooni teiseste toodete suhtelisele hinnatõusule."

71 Käesoleval juhul märkis komisjon, enne kui ta esmase kontrolli käigus uuris kaebuse esemeks oleva konkurentsivastase tegevuse olemasolu (vaidlustatud otsuse punktid 27–42), et ta oletab, et on olemas esmane tooteturg, mis on mainekate ja luksuskellade turg, ning kaks järelturgu, mis on mainekate ja luksuskellade parandus- ja hooldusteenuste turg ning nende kellade varuosade turg (vaidlustatud otsuse punkt 15). Oma esmase kontrolli alusel jõudis ta järeldusele, et need kaks järelturgu ei ole eraldiseisvad asjaomased turud, vaid neid tuleb vaadelda koos esmase turuga (vaidlustatud otsuse punkt 17).

72 Hageja esitab nende järelduste kohta sisuliselt kaks etteheidet. Esiteks leiab ta, et komisjon asendas mõiste „kellad, mille parandamine tasub vaeva", mida ta kasutas haldusmenetluses, valesti mõistega „mainekad ja luksuskellad". Teiseks väidab ta, et komisjon leidis valesti, et kellade parandus- ja hooldusteenuste turg ja „varuosade turg" ei ole eraldiseisvad turud, vaid neid tuleb uurida koos mainekate ja luksuskellade turuga. Samuti kinnitas ta, et kaubamärgikellade spetsiifilised varuosad ei ole asendatavad, nii et igal tootjal on tema toodetavate spetsiifiliste varuosade puhul monopoolne seisund.

Esimene etteheide, et mõiste „kellad, mille parandamine tasub vaeva” on valesti asendatud mõistega „mainekad ja luksuskellad”

73 Hageja esimese etteheite osas tuleb kõigepealt märkida, et hageja märkis ise oma kaebuse leheküljel 5, et nõudlus varuosade järele esineb üksnes „kallite kellade puhul”, kuna rikkiminekul asendatakse odavam kell lihtsalt teise kellaga. Teiseks märgib hageja oma 30. jaanuari 2008. aasta kirjas, et tema kaebuses viidatud kellad olid „uuena hinnaga” 1 500–4 000 eurot, samas kui komisjoni esialgses seisukohas viidatud eksperdi arvates täidab kella põhiülesannet, nimelt aja mõõtmist täielikult ja täpselt seade, mille hind on ligikaudu 25 eurot.

74 Kuna hageja viidatud klassi kuuluvate kellade hinnad on 60–160 korda kõrgemad selliste odavamate kellade hinnast, mis täidavad siiski oma põhiülesannet usaldusväärselt, leiab Üldkohus, et komisjon ei ole rikkunud õigusnormi, leides, et kaebuses toodud kellad on „mainekad ja luksuskellad”.

75 Seega tuleb hageja esimene etteheide tagasi lükata.

Teine etteheide, et kellade parandus- ja hooldusteenuste turgu ei ole kontrollitud eraldi varuosade turust

76 Oma teises etteheites kritiseerib hageja asjaolu, et komisjon ei käsitlenud kellade parandus- ja hooldusteenuste turgu ning varuosade turgu eraldiseisvate asjaomaste turgudena, vaid uuris neid koos mainekate ja luksuskellade turuga kui ühe terviku turuna. Lisaks heidab hageja komisjonile ette, et ta ei võtnud vaidlustatud otsuses arvesse asjaolu, et margile vastavad spetsiifilised varuosad ei ole asendatavad.

77 Nende järelturgude osas jõudis komisjon vaidlustatud otsuses järgmistele üldistele järeldustele:

„d) Järelturud

(17) Nagu seda on selgitatud eespool punktis 15, kontrollis komisjon kahte järelturgu: müügijärgsete teenuste (parandus ja hooldus) turgu ning varuosade turgu, kuna neid kahte turgu peetakse järelturgude tüüpilisteks näideteks. Esmane hinnang, mis on antud olukorrale mainekate ja luksuskellade tootmise ja müügi esmasel turul ning järelturgudel, viib järelduseni, et järelturgusid ei saa pidada eraldiseisvateks asjaomasteks tooteturgudeks, vaid neid tuleb uurida koos esmase turuga […]

(18) Lisaks, isegi kui oletada, et neid turgusid tuleks lugeda eraldiseisvateks asjaomasteks turgudeks, muudab asjaolu, et esmasel turul näib valitsevat tugev konkurents, väga ebatõenäoliseks võimaliku konkurentsivastase mõju olemasolu. Eelkõige ei ole hindade tõstmine järelturgudel tõenäoliselt kasumlik selle mõju tõttu käibele esmasel turul, seni kuni hindu ei ole langetatud esmasel turul, selleks et kompenseerida kõrgemaid hindu järelturgudel. Seega tagab konkurents esmasel turul suure tõenäosusega toodete ja teenuste paketi konkurentsivõimelise koguhinna nii esmasel turul kui järelturgudel (isegi kui kliendid ei ole teinud oma valikut lähtuvalt elutsükli täpsetest arvutustest)."

– Varuosade turu uurimine

78 Kõigepealt tuleb kontrollida komisjoni järeldust, mille kohaselt ei kujuta mainekate ja luksuskellade varuosade turg eraldiseisvat asjaomast turgu. Selles osas leidis komisjon järgmist:

„(ii) Mainekate ja luksuskellade detailid ja varuosad

(23) Nagu on märgitud eespool, näib, et mainekate ja luksuskellade detailide järelturg sõltub nende kellade esmasest turust ning on sellega tihedalt seotud. See järeldus läheb vastuollu [hageja] seisukohaga, et varuosade turg on käesoleval juhul eraldiseisev turg [...]

(24) Komisjon võttis lisaks arvesse asjaolu, et on võimalik, et järelturg, mis koosneb esmaste toodete marki teisestest toodetest (varuosad), ei ole asjaomane turg kahel juhul: esiteks, kui tarbijal on võimalik asuda kasutama teise tootja teiseseid tooteid, ja teiseks, kui tal on võimalik vahetada esmast toodet ning seega vältida kõrgemaid hindu järelturul. Käesoleval juhul on ilmne, et tarbijad ei ole seotud, ilma et neil oleks võimalus hakata kasutama mõnda teist esmast või teisest toodet.

(25) Mis puudutab võimalust hakata kasutama teise tootja teiseseid tooteid, siis tuleb tõdeda, et [hagejal] ei õnnestunud esitada täielikku, täpset ja järjekindlat selgitust mainekate ja luksuskellade varuosade asendatavuse ulatuse ja piiride kohta.

(26) Siiski, mis puudutab võimalust hakata kasutama mõnda teist esmast toodet, siis on mainekate ja luksuskellade võimalikud ostjad täiesti vabad valima arvukate omavahel konkureerivate mainekate ja luksuskellade markide vahel. Klientidel, kellel on juba sellised kellad, on üldjuhul võimalik vahetada esmast toodet peamiselt asjaolu tõttu, et paljudel mainekatel ja luksuskelladel võib kasutatud kellade arvukatel turgudel olla suur jääkväärtus ning et vahetusega seotud kulud ei too endaga kaasa mingit investeeringut, nagu väljaõpe, tavade, seadete, tarkvara muutmine jne, mis muudab vahetuse veelgi lihtsamaks. Eespool toodut arvesse võttes ilmneb, et tarbijatel on suur hulk võimalusi ilma lisakuludeta vahetada üks esmane toode teise sellise toote vastu."

79 Vaidlustatud otsuse punktis 24 asuva üldise järelduse kohaselt ei saa seega teatavat marki esmaste toodete varuosade turg kujutada endast eraldiseisvat asjaomast turgu kahel juhtumil: esiteks juhul, kui tarbijal on võimalik hakata kasutama teise tootja toodetud varuosasid, ning teiseks juhul, kui tarbija võib hakata kasutama mõnda teist esmast toodet, et vältida varuosade turul hinnatõusu.

80 Tuleb märkida, et hageja ei vaidle kõnealusele üldisele järeldusele kui sellisele vastu. Lisaks leiab Üldkohus, et see järeldus on kooskõlas eespool punktis 67 viidatud kohtupraktikaga ning teatisega kõnealuse turu määratlemise kohta, seda siiski tingimusel, et tõendatakse, et teiseste toodete hindade mõõdukal ja püsival tõstmisel hakkab piisav arv tarbijaid kasutama teisi, olgu siis esmaseid või teiseseid tooteid, nii et selline hinnatõus ei osutu kasumlikuks.

81 Seega tuleb uurida vaidlustatud otsuses komisjoni toodud kaalutlusi selle testi kohaldamise kohta, mida ta kavatses rakendada selle otsuse punktis 24.

82 Kõigepealt tuleb märkida, et isegi kui ülejäänud vaidlustatud otsuses pidas komisjon „varuosade turgu" ainsaks järelturuks (vt eelkõige vaidlustatud otsuse punktid 17 ja 23), uuris ta vaidlustatud otsuse punktis 24 olukordi, mille puhul „esmaste toodete marki [varuosade] turg" ei saa endast kujutada eraldiseisvat asjaomast turgu.

83 Seega tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsuse punktid 24–26 puudutavad asjaomase turu määratluse kahte osaliselt eraldiseisvat osa. Esiteks on tegemist küsimusega, kas mainekate ja luksuskellade kõik varuosad moodustavad üheainsa turu või kujutavad need endast mitut turgu, kuna margile vastavad spetsiifilised varuosad moodustavad eraldiseisvad turud. Selle küsimusega seotud elemente – tarbija võimalus hakata kasutama teiste tootjate toodetud varuosasid, et vältida teatava tootja hinnatõstmist – käsitleb komisjon vaidlustatud otsuse punktis 25. Teiseks on tegemist küsimusega, kas varuosade turgu või mitut varuosade turgu tuleb lugeda eraldiseisvateks asjaomasteks turgudeks või tuleb neid uurida koos mainekate ja luksuskellade esmase turuga, nagu üks ühtne asjaomane turg. Selle küsimusega seotud elemente, mis puudutavad tarbija võimalust hakata kasutama mõnda teist esmast toodet, et vältida teatava tootja varuosade hinnatõusu, uurib komisjon vaidlustatud otsuse punktis 26.

84 Esiteks, mis puudutab tarbija võimalust hakata kasutama teiste tootjate toodetud varuosasid, siis tuleb kõigepealt tõdeda, et eespool punktides 67–70 viidatud kohtupraktika ning kõnealuse turu määratlemise teatise tähenduses sõltub sellise võimaluse olemasolu ning seega küsimus, kas tegemist on üheainsa varuosade turuga või margile vastavate spetsiifiliste varuosade mitme turuga, peamiselt sellest, et erinevate tootjate toodetavad varuosad on piisaval määral asendatavad.

85 Selles osas tuleneb vaidlustatud otsuse sõnastusest, et komisjon otsustas mitte võtta sõnaselget seisukohta erinevate tootjate toodetavate varuosade asendatavuse kohta, piirdudes vaidlustatud otsuse punktis 25 tõdemusega, et „[hagejal] ei õnnestunud

esitada täielikku, täpset ja järjekindlat selgitust mainekate ja luksuskellade varuosade asendatavuse ulatuse ja piiride kohta".

86 See lähenemine on vastuolus esialgse seisukohaga, milles komisjon kinnitas sõnaselgelt, et üldiselt ei ole erinevatele markidele kuuluvad varuosad asendatavad erinevuste tõttu, põhjusel et erinevad suurus, disain ja muud tegurid. Seega on tulenevalt esialgsest seisukohast mainekate ja luksuskellade tootjad ainsad tarnijad oma vastavat marki varuosade spetsiifilise valiku puhul.

87 Menetlusse astuja kinnitas ka, et iga kella detailid on erinevad ning suur hulk tema kellade varuosasid ei ole omavahel vahetatavad teiste tootjate toodetud osadega, kuna esmased tooted ei ole omavahel kokkusobivad.

88 Peale selle tuleneb toimikust, et hageja tegi haldusmenetluses koopia Šveitsi konkurentsiameti otsusest kohtuasjas ETA SA Manufacture horlogère suisse (*Recueil des décisions et communications des autorités suisses de concurrence*, 2005/1, lk 128) ning Madalmaade konkurentsiameti 12. juuli 2002. aasta esialgsest seisukohast kaebuse kohta, mis oli sarnane komisjonile esitatuga. Madalmaade konkurentsiamet leidis, et „asjaomaste kellade varuosad [on] seotud margiga ning ei [ole] asendatavad", nii et olemas on mitu turgu, nimelt igale margile vastavate spetsiifiliste varuosade kohta eraldi turg. Šveitsi konkurentsiamet leidis, et konkreetse kellade grupiga kokkusobivad kelladetailid ei olnud asendatavad teise grupiga kokkusobivate detailidega, nii et ETA toodetavad detailid ja varuosad kuulusid mitmele asjakohasele turule.

89 Sõltumata küsimusest, kas komisjon pidi neid elemente vaidlustatud otsuses arvesse võtma või kas need võivad lükata ümber komisjoni hinnangu, tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsuses ei olnud kuidagi tuvastatud asjaolu, et tarbijal on võimalus hakata kasutama teise tootja toodetud varuosasid, et vältida varuosade hindade tõusu. Järelikult ei olnud komisjonil õigust tugineda käesolevas asjas asjaomase turu määratlemisel sellele oletusele.

90 Lisaks ei saa välistada, et kui komisjon otsustas võtta seisukoha varuosade asendatavuse kohta, jõudis ta eelkõige oma hinnangu alusel esialgses seisukohas ning arvestades faktilisi elemente Šveitsi konkurentsiameti otsuses ning Madalmaade konkurentsiameti esialgses seisukohas üldiselt järeldusele, et erinevate markidega seotud varuosad ei ole omavahel asendatavad, nii et nende detailide vahel ei saa olla tõhusat konkurentsi vähemalt osas, mis puudutab margile vastavaid spetsiifilisi detaile.

91 Teiseks tuleb uurida komisjoni järeldust, mille kohaselt võivad tarbijad vältida varuosade hindade tõusu, hakates kasutama mõnda teist esmast toodet.

92 Esiteks on vaidlustatud otsuse kohaselt see võimalus olemas isegi siis, kui tarbijal on juba mainekas või luksuskell, kuna sellel kellal võib kasutatud kellade turul olla suur jääkväärtus. Lisaks muudab selle võimaluse lihtsamaks asjaolu, et see ei eelda mingit väljaõpet, mingit tavade muutmist, mingeid seadeid ega tarkvara.

93 Kõigepealt tuleb märkida, et kellade parandamise ja hoolduse keerukuse tõttu ei ole nõudlus varuosade järele üldjuhul tingitud kellade kasutajatest, vaid spetsialistidest, kes neid teenuseid osutavad. Seega tarbija seisukohast sisaldub varuosade hinnatõus üldjuhul nende teenuste hinnas.

94 Edasi tuleb tõdeda, et oma analüüsis, mille tulemusel ta järeldas, et tarbijal on võimalik hakata kasutama mõnda teist esmast toodet, ei võta komisjon kuidagi arvesse vaidlustatud otsuse punktis 22 asuvat järeldust, et müügijärgsete teenuste kulu kella eluea pealt on maineka või luksuskella soetuskuluga võrreldes väiksem ning et tarbija luges seda suhteliselt vähetähtsaks osaks koguhinnas.

95 Selles osas ilmneb Üldkohtu nõudel esitatud dokumentidest ning menetlusse astuja avaldustest, et nende kellade parandus- ja hooldusteenuste kogukulu kümne aasta pikkusel ajavahemikul jääb enamiku mudelite puhul alla 5% uue kella ostuhinnast. Lisaks tuleb rõhutada, et varuosade hind sisaldub tavaliselt selles kulus, nii et see moodustab veelgi väiksema protsendi uue kella ostuhinnas. Seega ilmneb, et varuosade hinna mõõdukas tõstmine jääb summa piiresse, mis on tühine võrreldes uue maineka või luksuskella hinnaga.

96 Ainuüksnes see element võib seada kahtluse alla komisjoni järelduse, et tarbijal on võimalik hakata kasutama mõnda teist esmast toodet. Komisjon ei tõenda nimelt, et tarbija võiks mõistlikult otsustada hakata kasutama mõnda teist esmast toodet, et vältida parandus- ja hooldusteenuste hinnatõusu, mis tuleneb varuosade hindade

mõõdukast tõstmisest, arvestades asjaolu, et mõne teise esmase toote ostmine tähendab oluliselt suuremat kulu.

97 Komisjoni viide kasutatud kellade turu olemasolule ei saa täita seda lünka tema hinnangus. Komisjon piirdub vaidlustatud otsuse punktis 26 märkimisega, et „üldjuhul on võimalik vahetada esmast toodet peamiselt asjaolu tõttu, et paljudel mainekatel ja luksuskelladel võib kasutatud kellade arvukatel turgudel olla suur jääkväärtus".

98 Selles osas ei leia komisjon, et kõigil või ka enamikul mainekatel ja luksuskelladel oleks kasutatud kellade turul suur jääkväärtus. Nii ilmneb vaidlustatud otsusest, et maineka või luksuskella müük mõõduka hinnaga kasutatud kellade turul on vaid üks võimalus. Peale selle ei ole komisjon üldse kontrollinud, kas isegi kasutatud kellade turul müügi korral on saadud hinna ning teise kella eest makstud hinna vahe – ja seega tarbijale kella vahetusest tulenev kahju – madalam summast, mille ta võib säästa, vältides nii teatava margi varuosade hinna mõõdukat tõusu.

99 Tuleb lisada, et kasutatud kellade turul kella müümiseks peab olema üldjuhul tagatud, et see on heas seisukorras. Nii peab tarbija enne kella müümist laskma selle üldjuhul parandada, vastasel korral peab kandma parandamisega seotud kulu ostja, mis kajastub igal juhul tarbija saadavas müügihinnas. Seetõttu kaotab komisjoni väide, et tarbija võib vältida varuosade hinnatõusu, müües oma kella kasutatud kellade turul ning ostes teise kella, igasuguse usutavuse, kuna tarbija peab varuosade hinna võimaliku tõusuga igal juhul leppima.

100 Viimaks tõdeb komisjon vaidlustatud otsuse punktis 26, et mõne teise esmase toote vastu vahetamisega seotud kulud ei too endaga kaasa mingit investeeringut, nagu väljaõpe, tavade, seadete, tarkvara muutmine jne, mis muudab vahetuse veelgi lihtsamaks.

101 Selles osas tuleb märkida, et komisjon otsustas vaadelda varuosade turgu lõpptarbija (kellakasutaja) seisukohast. Sellise tarbekauba kasutamine ei eelda tavaliselt mingit investeeringut väljaõppesse, tavade, seadete või tarkvara muutmisesse. Seega ei saa komisjon õiguspäraselt leida, et vajaduse puudumine niisuguste investeeringute järele lihtsustab vahetust mõne teise esmase toote vastu.

102 Eespool toodu alusel tuleb tõdeda, et komisjon ei ole vaidlustatud otsuse punktis 26 tõendanud, et tarbijad, kellele kuulub juba mainekaid ja luksuskellasid, võiksid mõistlikult hakata kasutama mõnda teist esmast toodet, et vältida varuosade hinnatõusu. Komisjoni esitatud elemendid viitavad üksnes puhtalt teoreetilisele võimalusele minna üle mõnele teisele esmasele tootele, mis ei ole piisav tõend asjaomase turu määratlemiseks. See määratlus põhineb nimelt tõhusa konkurentsi olemasolu käsitlusel, eeldades et piisav hulk tarbijaid hakkab juhul, kui varuosade hind mõõdukalt tõuseb, tõepoolest kasutama mõnda teist esmast toodet, et muuta selline hinnatõus mittekasumlikuks (vt eespool punktid 67, 69 ja 70).

103 Teiseks tuleb uurida, milline mõju on vaidlustatud otsuse punktis 26 ning 27. joonealuses märkuses asuval väitel, mille kohaselt võivad mainekate ja luksuskellade võimalikud ostjad vabalt valida arvukate omavahel konkureerivate mainekate ja luksuskellade markide vahel. Selles osas märkis komisjon kohtuistungil, et vaidlustatud

otsuses esitatud asjaolud tarbijate kohta, kellel on juba kellasid, ei olnud tema järelduse põhialus asjaomase turu määratlemisel. Ta leiab, et põhjus, miks esmast turgu ja järelturgusid tuleb vaadelda koos kui ühte ühtset turgu („süsteemiturg"), seisneb selles, et hindade tõstmine järelturgudel toob endaga kaasa nõudluse suundumise teiste tootjate toodete poole esmasel turul, mis muudab sellise hinnatõusu mittekasumlikuks.

104 Tuleb märkida, et selline lähenemisviis on kooskõlas kohtupraktikaga, kuna asjaomase turu määratlemisel ei tule piirduda pelgalt kõnealuste toodete ja teenuste objektiivsete omaduste kontrollimisega, vaid samuti tuleb arvesse võtta konkurentsitingimusi ning nõudluse ja pakkumise struktuuri turul (vt eespool punkt 67).

105 Sellegipoolest tuleneb eespool punktis 67 viidatud kohtupraktikast ning teatisest kõnealuse turu määratlemise kohta, et selleks, et esmast turgu ja järelturgusid saaks vaadelda koos, võimaluse korral ühe ühtse turuna või „süsteemituruna", tuleb komisjoni välja toodud oletuse puhul (vt eespool punkt 103) tõendada, et piisav hulk tarbijaid hakkab juhul, kui toodete või teenuste hindu järelturgudel mõõdukalt tõstetakse, kasutama teisi esmaseid tooteid, et muuta selline hinnatõstmine mittekasumlikuks (vt selle kohta ka Üldkohtu 12. detsembri 1991. aasta otsus kohtuasjas T-30/89: Hilti *vs.* komisjon, EKL 1991, lk II-1439, punkt 75). Teiste sõnadega, erinevalt vaidlustatud otsuse punktis 26 ja 27. joonealuses märkuses komisjoni esitatust ei ole tarbija ainus võimalus esmaste toodete suure hulga markide vahel valida piisav, et lugeda esmane turg ja järelturud üheks turuks, kui ei ole tõendatud, et see valik tehakse nimelt konkurentsitingimuste alusel teisesel turul.

106 Käesolevas asjas ei ole komisjon aga vaidlustatud otsuses tõendanud, et üheainsa tootja hindade tõus järelturgudel oleks kuidagi mõjutanud tema käivet esmasel turul. Vastupidi, komisjon rõhutas korduvalt, et hooldus- ja parandusteenuste kulu (milles sisaldub varuosade hind) on väike ja vähetähtis võrreldes maineka või luksuskella enda soetushinnaga (vt eespool punkt 94). Tulenevalt komisjoni kinnitusest vaidlustatud otsuse 27. joonealuses märkuses jääb see kulu väikeseks võrreldes soetushinnaga isegi siis, kui arvesse võtta toote kogu eluiga, nii et on vähetõenäoline, et võimalikud ostjad arvutaksid seda kulu esmase toote kogu eluea pealt. Komisjon järeldab sellest samas joonealuses märkuses, et „tarbija ei käsitle müügijärgsete teenuste kulu kella valimisel kriteeriumina".

107 Seega tuleneb eespool toodust, et komisjon ei ole tõendanud, et tarbijad, kellel on juba mainekaid ja luksuskellasid, võivad mõistlikult hakata kasutama mõnda teist esmast toodet, et vältida varuosade hinnatõusu, ega ole tõendanud, et varuosade hind üldiselt mõjutab esmaste toodete vahelist konkurentsi. Järelikult ei ole ta tõendanud, et teatava tootja poolt varuosade hinna mõõdukas tõstmine põhjustab nõudluse suundumise teiste tootjate kellade poole, muutes sellise hinnatõusu mittekasumlikuks. Sellega tegi ta ilmse hindamisvea, uurides neid turgusid koos, nagu need oleksid ühe turu osa.

108 Seda järeldust kinnitab asjaolu, et nagu ilmneb Šveitsi konkurentsiameti otsusest kohtuasjas ETA SA Manufacture horlogère suisse, on ETA Šveitsi kellade, sealhulgas mainekate ja luksuskellade, detailide ja varuosade kõige suurem tootja. Siiski ei tooda see äriühing kellasid tervikuna. Kohtupraktikast tuleneb aga, et kui teatavad ettevõtjad on spetsialiseerunud ning tegutsevad üksnes esmase turu järelturul, kujutab see endast tõsist märki, et tegemist on eraldiseisva turuga (vt selle kohta analoogia alusel eespool punktis 105 viidatud kohtuotsus Hilti *vs.* komisjon, punkt 67).

109 Seega tuleb tõdeda, et ei saa välistada, et ilma selle veata ning juhul, kui komisjon oleks arvesse võtnud oma arvamust, mis asub esialgses seisukohas ning mille kohaselt ei ole üldiselt asendatavad erinevate markide juurde kuuluvad varuosad, samuti selles suhtes hageja esitatud elemente (vt eespool punktid 86, 88 ja 89), oleks ta jõudnud järeldusele, et nende asendatavuse tõttu on olemas eraldiseisvad asjaomased margile vastavate spetsiifiliste varuosade turud.

– Parandus- ja hooldusteenuste turu uurimine

110 Mis puudutab kellade parandus- ja hooldusteenuste turgu, siis tuleb analüüsida küsimust, kas vaidlustatud otsuse punktis 17 asuv komisjoni järeldus, mille kohaselt ei saa nimetatud turgu käsitleda eraldiseisva asjaomase turuna, on põhjendatud vaidlustatud otsuse punktides 19–22 esitatud kaalutlustega.

111 Otsuse viimastes punktides kinnitas komisjon järgmist:

„i) Müügijärgne hooldus ja parandus

(19) Näib, et loomulik turuareng, mida iseloomustab uuesti tugevnenud nõudlus kompleksete mehaaniliste kellamehhanismide järele mainekate ja

luksuskellade sektoris, viis selleni, et enamik kontserne, kes toodavad selliseid kellasid, muutsid oma poliitikat ning lubasid neid kellasid hooldada ja parandada vaid oma valikulises turustussüsteemis. Viimase 20 aasta jooksul võtsid mainekate ja luksuskellade tootjad selle erilise strateegia oma müügijärgsete teenuste osutamisel omaks ükshaaval ning vastavalt iga üksiku tootja antud eelisõigusele luksustoodete lõigus.

(20) Komisjon märgib, et kellatootjad peavad müügijärgset hooldust ja parandust kellade tarnimisel kõrvalteenuseks, mida kinnitab ka kellatootjate käibe suurus sellel turul. See summa ei ole märkimisväärne ning moodustab keskmiselt väikese osa saadud kogukäibest. Lisaks käsitlevad mainekate ja luksuskellade tootjad müügijärgsete teenuste kõrge kvaliteediga ühtse ja ühetaolise võrgu allüksust kui klientide nõudlusel põhinevat olulist osa ning kui olulist ja lahutamatut osa nende konkurentsistrateegias esmasel turul. Tootjate arvates kaotab esmane toode oma väärtuse klientide ees, kui toote imago seondub millegi muuga kui kaubamärgile vastava spetsialiseeritud müügijärgse hooldusega, mida teevad kas kellatootjad ise või nende volitatud teeninduskeskused.

(21) Mis puudutab sõltumatuid kellasseppasid, siis näib, et nad ei suuda mitte alati täita kvaliteedile suunatud valikukriteeriume, mille on kehtestanud kellatootjad nende volitatud parandustöökodadele […] Lisaks puudutavad teatavate kellatootjate andmetel ligikaudu 30% nende müügijärgsete teenuste keskustes tehtud parandustest kahjusid, mille on põhjustanud selliste kellasseppade kõlbmatud ja vigased parandused, kellel puuduvad vajalikud teadmised ja pädevus.

(22) Samuti tuleb märkida, et kõnealuse toote teine iseärasus seisneb asjaolus, et müügijärgsete teenuste kulu kliendi jaoks maineka või luksuskella kogu elutsükli jooksul on võrreldes kella enda soetuskuluga väike ning et seetõttu peab tarbija seda suhteliselt vähetähtsaks osaks „kogupaketi" hinnast".

112 Esiteks tuleb meenutada, et (vt eespool punkt 108) kui teatavad ettevõtjad on spetsialiseerunud ning tegutsevad üksnes esmase turuga seotud turul või järelturul, kujutab see endast tõsist märki, et tegemist on eraldiseisva turuga.

113 Hageja märkis aga haldusmenetluses, et asjaolu, et sõltumatud kellassepad, kes moodustavad ametiala, ei tegutse kellade turul, vaid üksnes kellade parandus- ja hooldusteenuste turul, kujutab iseenesest nende teenuste eraldiseisva turu olemasolu. Komisjon jättis arvesse võtmata hageja esile toodud kõnealuse tõsise märgi.

114 Teiseks tuleb märkida, et isegi kui käesoleva juhtumi asjaolud on väga erilised asjaolu tõttu, et tegemist on ühelt poolt tooteturuga ning teiselt poolt müügijärgsete teenuste turuga, ei saa komisjon jätta arvesse võtmata kohtupraktikat asjaomase turu määratlemise kohta, kui ta otsustab vaadelda järelturgu koos esmase turuga, võimaluse korral üheainsa asjaomase turuna.

115 Erandina viitest, mille kohaselt on müügijärgsete teenuste kulu väike võrreldes maineka või luksuskella soetuskuluga, ei puuduta mitte ükski vaidlustatud otsuse punktides 19–22 komisjoni toodud järeldustest kriteeriume, mida on mainitud eespool punktis 67 esitatud kohtupraktikas, ega ka kriteeriume, mis asuvad teatises kõnealuse turu määratlemise kohta (vt eespool punktid 68–70).

116 Lisaks tuleb märkida, et komisjon ei viinud läbi analüüsi, mida ta pidas kõige asjakohasemaks varuosade turu või turgude puhul, nimelt *mutatis mutandis* analüüsi, millega määratakse kindlaks, kas tarbijad suudavad vältida parandus- ja hooldusteenuste hindade tõusu, hakates kasutama teiste tootjate esmaseid tooteid.

117 Kolmandaks tuleb meenutada, et vaidlustatud otsuse punkti 22 kohaselt on müügijärgsete teenuste kulu väike võrreldes kella enda soetuskuluga ning et vaidlustatud otsuse 27. joonealuse märkuse kohaselt „tarbija ei käsitle müügijärgsete teenuste kulu kella valimisel kriteeriumina".

118 Seega arvestades neid elemente ning vaidlustatud otsuses selliste kaalutluste puudumist, mis võtaksid arvesse kohtupraktikas ja teatises kõnealuse turu määratlemise kohta (viidatud eespool punktides 67–70) toodud kriteeriume, leiab Üldkohus, et komisjon ei ole tõendanud, et hindade mõõdukas tõus teenuste turul toob endaga mainekate ja luksuskellade turul kaasa nõudluse suundumise, mis võib muuta sellise

hinnatõusu mittekasumlikuks, ega seda, et üldiselt mõjutab teenuste hind esmaste toodete vahelist konkurentsi.

119 Seega ei saanud komisjon vaidlustatud otsuse punktides 19–22 toodud kaalutlustel järeldada, et kellade parandus- ja hooldusteenuste turg ei moodusta eraldiseisvat asjaomast turgu, vaid pidi seda vastupidi analüüsima koos mainekate ja luksuskellade turuga. Järelikult tegi komisjon selles osas ilmse hindamisvea.

120 Kuna komisjoni järeldused, mille kohaselt ei olnud kellade parandus- ja hooldusteenuste turg ning varuosade turg asjakohased turud, mida tuleb analüüsida eraldi, sisaldasid ilmseid hindamisvigu, tuleb uurida, kas vaatamata nendele puudustele võis komisjon õiguspäraselt jõuda järeldusele, et ühendusel puudub piisav huvi tema uurimise jätkamiseks.

121 Vaidlustatud otsusest ilmneb selgesti, et EÜ artiklite 81 ja 82 rikkumise olemasolu väike tõenäosus kuulub peamiste põhjuste hulka, mis toetavad komisjoni järeldust sellise huvi puudumise kohta. Seega tuleb uurida, kas asjaomase turu vale määratlemine võis mõjutada komisjoni järeldusi ühenduse konkurentsinormide rikkumise olemasolu tõenäosuse osas.

3. EÜ artikli 81 rikkumine

Poolte argumendid

122 Hageja väidab, et Šveitsi kellatootjad kavatsesid tõepoolest välistada sõltumatud kellassepad kellade hooldus- ja parandusteenuste ühisturult, rikkudes sellega EÜ artiklit 81. Lisaks leiab ta, et komisjon rikkus õigusnormi, tuvastades, et praktika, mis seisneb sõltumatutele kellasseppadele varuosade tarnimisest keeldumises, kujutab endast valikulist turustussüsteemi, millel on määruses nr 2790/1999 sätestatud grupierand.

123 Mis puudutab vaidlustatud otsuse punkte 27 ja 28, mille osas komisjon väidab, et ta ei leidnud ühtegi tõendit kooskõlastatud tegevuse olemasolu kohta, siis väidab hageja, et sellise tegevuse olemasolu ei kinnita tavaliselt otsesed tõendid, vaid kaudsed elemendid. Käesolevas asjas esitas aga hageja selle kohta haldusmenetluses mitu kaudset tõendit. Ta märkis esiteks, et enamik Šveitsi kellatootjad katkestasid varuosade tarnimise teatavaks ajaks, teiseks, et peaaegu kõik tootjad, kelle vastu oli kaebus suunatud, kuulusid hästiorganiseeritud tootjate „gruppi", ja kolmandaks, et nad kohtusid korrapäraselt, et Fédération horlogère suisse'i (FHS) liikmetena arutada strateegiaküsimusi. Komisjon jättis aga need elemendid arvesse võtmata ning piirdus sellega, et vaidles vastu selle ajavahemiku kestusele, mille jooksul Šveitsi kellatootjad keeldusid tegelikult varuosasid tarnimast (vaidlustatud otsuse punkt 16). Isegi komisjoni see järeldus ei ole põhjendatud, kuna hageja esitas talle dokumendi, millest nähtub, et teatud ajal oli konkreetses liikmesriigis nende keeldumiste vaidlustamise suur kontsentratsioon.

124 Igal juhul järeldas komisjon hageja arvates valesti, et kõnealuse tegevuse suhtes võib jätta kohaldamata EÜ artikli 81 lõike 1, kuna täidetud ei ole EÜ artikli 81 lõikes 3 sätestatud tingimused, mida on täpsustatud määruses nr 2790/1999.

125 Komisjon väidab, et nagu ta selgitas seda vaidlustatud otsuse punktides 27 ja 28, ei leidnud ta oma uurimise käigus ühtegi tõendit, mis kinnitaks kooskõlastatud tegevuse või kokkuleppe olemasolu mainekate ja luksuskellade tootjate vahel. Hageja ei ole esitanud talle mingit usaldusväärset teavet, millele ta oleks saanud tugineda EÜ artikli 81 rikkumise tuvastamisel. Pigem oli kellade esmasel turul vastupidi konkurents, millele hageja vastu ei vaielnud.

126 Mis puudutab hageja esitatud dokumenti teatud ajal keeldumiste vaidlustamise kontsentratsiooni kohta, siis rõhutab komisjon, et selle koostas hageja ise, ilma et viimane oleks täpsustanud oma allikat, ning see puudutas vaid üht liikmesriiki. Järelikult on sellel dokumendil üksnes nõrk tõendusjõud. Igal juhul kinnitab see pidevalt kasvavat keeldumist varustada kellade varuosadega aastatel 1985–2008, mis peegeldub turu loomulikus arengus.

127 Komisjon väidab, et Šveitsi kellatootjate rakendatud valikuline turustussüsteem on kooskõlas määruse nr 2790/1999 sätetega ning et ei ole ühtegi tõendit, mis kinnitaks selle määruse artikli 4 punktiga a vastuolus oleva tegevuse olemasolu. Asjaolu, et Šveitsi kellatootjad muutsid oma käitumist, otsustades kvaliteedikriteeriumidele tugineva valikulise turustussüsteemi kasuks, tuleneb täielikult turudünaamikast ning vastab tarbijate nõudlusele ning tootjate eesmärgile tagada parima kvaliteediga teenused.

128 Menetlusse astuja väidab, et hageja väide keeldumiste kontsentratsiooni kohta teatud ajal – pikkusega „ligikaudu kaks aastat" enne kaebuse esitamist – on sisuliselt vale.

129 Lisaks nõustub menetlusse astuja komisjoni seisukohaga, et kvaliteedi üle kaevati sõltumatute kellaparandajate osutatud müügijärgsete teenuste puhul rohkem kui volitatud edasimüüja või tootja enda teostatud remondi puhul.

Üldkohtu hinnang

130 Hageja väite osas, et Šveitsi kellatootjate vahel oli keelatud kokkulepe, tuleb esiteks märkida, et hageja ei ole suutnud tõendada, et komisjon on rikkunud õigusnormi vaidlustatud otsuse punktis 28 toodud seisukohas, et hageja ei esitanud ühtegi tõendit, millest saaks oletada keelatud kokkuleppe või kooskõlastatud tegevuse olemasolu, mille eesmärk on välistada sõltumatud kellassepad mainekate ja luksuskellade parandus- ja hooldusteenuste turult.

131 Eelkõige tuleb märkida, et dokumendist pealkirjaga „Keeldumiste pidev kasv" ilmneb, et 1985. aastal keeldusid varuosade tarnimisest üksnes 3 kaubamärki, 1990. aastal ulatus see arv 5-ni, 1995. aastal 15-ni, 2000. aastal 35-ni, 2005. aastal 38-ni ning viimaks 2008. aastal tõusis see arv 50-le.

132 Seega tuleb tõdeda, et isegi see hageja koostatud dokument kinnitab pigem komisjoni seisukohta, et keeldumiste pidev kasv ei olnud kartellikokkuleppe tulemus, vaid Šveitsi kellatootjate sõltumatute äriliste otsuste tagajärg.

133 Teiseks leiab hageja, et varuosade valikulise turustamisega tegelemine, mis toob endaga kaasa keeldumise tarnida neid varuosasid sõltumatutele kellasseppadele ning keelu võrgus osalevatele ettevõtjatele tarnida neid osasid ettevõtjatele väljaspool võrku, on tegevus, mis on vastuolus EÜ artikliga 81 ning mille suhtes ei tehta määruses nr 2790/1999 sätestatud grupierandit.

134 Tuleb meenutada, et selle määruse artikli 2 lõige 1 sätestab:

„Vastavalt [EÜ] artikli 81 lõikele 3 ja käesoleva määruse sätete kohaselt deklareeritakse käesolevaga, et [EÜ] artikli 81 lõiget 1 ei kohaldata kokkulepete ega kooskõlastatud tegevuste suhtes, mis on sõlmitud kahe või enama ettevõtja vahel, kes kõik tegutsevad kokkuleppe täitmise eesmärgil tootmis- või turustamisahela eri tasanditel, ja mis käsitlevad tingimusi, mille alusel pooled võivad teatavaid kaupu või teenuseid osta, müüa või edasi müüa („vertikaalkokkulepped").

Käesolevat erandit kohaldatakse sedavõrd, kui sellised kokkulepped sisaldavad [EÜ] artikli 81 lõike 1 reguleerimisalasse kuuluvaid konkurentsipiiranguid („vertikaalpiirangud")."

135 Sama määruse artikli 3 kohaselt „kohaldatakse artiklis 2 sätestatud erandit tingimusel, et tarnija turuosa ei ole suurem kui 30% asjaomasest turust, millel ta lepingujärgseid kaupu või teenuseid müüb".

136 Lisaks on sätestatud suuniste vertikaalpiirangute kohta (EÜT 2000, C 291, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 390) punktis 94:

„Kui tarnija toodab nii originaalseadmeid kui ka nende varuosi, on ta sageli ka nende ainus või peamine tarnija järelturul. […] [M]ääruse [nr 2790/1999] kohaldamisel võib asjaomaseks turuks olla originaalseadmete turg, mis hõlmab ka varuosi, või eraldi turg originaalseadmetele ja selle järgnev turg olenevalt asjaoludest, näiteks seotud piirangute mõjust, toodete elueast ning remondi- või asenduskulude suurusest."

137 Käesolevas asjas tõdes komisjon vaidlustatud otsuse punktis 33 selles osas järgmist:

„[…] Nagu seda on selgitatud eespool, on käesoleva menetluse eesmärgil komisjoni läbi viidud analüüs aluseks järeldusele, et varuosade järelturgu ei saa lugeda esmasest turust eraldi seisvaks turuks. Seega tuleb hinnata konkreetse kellatootja võimu kogu turul ning järelikult võtta arvesse tema seisundit ja tugevust esmasel turul. Arvestades asjaolu, et kaebuses viidatud kellatootjatest mitte ühegi puhul ei ole ilmne, et tal on turgu valitsev seisund esmasel turul või talle kuulub turuosa suurusega üle 30%, näib seetõttu, et nende suhtes võib kohaldada grupierandi määrust."

138 Tuleb meenutada, et ei saa välistada, et eespool punktis 107 tuvastatud ilmse hindamisvea puudumisel oleks komisjon jõudnud järeldusele, et nende asendatavuse tõttu on olemas eraldiseisvad asjaomased margile vastavate spetsiifiliste varuosade turud.

139 Siiski ei ilmne vaidlustatud otsusest ühtegi tõendit selle kohta, et Šveitsi kellatootjate turuosa jääb alla 30% ka margile vastavate spetsiifiliste varuosade turgudel.

140 Neil asjaoludel ei saa välistada, et eespool punktis 107 tuvastatud ilmse hindamisvea puudumisel ning juhul, kui komisjon oleks vaidlustatud otsuses arvestanud esialgses seisukohas toodud arvamust, mille kohaselt on mainekate ja luksuskellade tootjad nende enda markidele spetsiifiliste varuosaliikide ainsad tarnijad, oleks komisjon jõudnud järeldusele, et määrusega nr 2790/1999 tehtav erand ei ole kohaldatav selle määruse artikli 3 tõttu.

141 Lisaks tuleb rõhutada, et vaidlustatud otsuse punktis 43 „Järeldus", mis puudutab seda, et on vähetõenäoline, et valikulised turustussüsteemid oleksid vastuolus EÜ artikliga 81, ei maininud komisjon ühtegi teist elementi peale grupierandi kohaldamise määruse nr 2790/1999 alusel. Seega leiab Üldkohus, et see element oli selles osas otsustava tähtsusega.

142 Järelikult tuleb tõdeda, et eespool punktis 107 tuvastatud ilmne hindamisviga puudutab ka komisjoni järeldust, et EÜ artikli 81 rikkumise olemasolu on vähetõenäoline.

4. *EÜ artikli 82 rikkumine*

Poolte argumendid

143 Vaidlustatud otsuse punktides 39–42 komisjoni esitatud tõdemusega seoses väidab hageja, et komisjon tunnistas esialgses seisukohas, et igal Šveitsi kellatootjal on oma tootemargile vastavate spetsiifiliste varuosade puhul turgu valitsev seisund või monopol. Keeldudes edasi tarnimast oma varuosasid, panid nad toime rikkumise.

144 Hageja leiab, et asjaolu, et Šveitsi kellade turul on komisjoni arvates konkurents, ei mõjuta konkurentsitingimusi hooldus- ja parandusteenuste turul, mida oleks käesolevas asjas tulnud lugeda eraldiseisvaks asjaomaseks turuks. Hageja märgib, et viimati nimetatud turul ei ole enam konkurentsi, välja arvatud teatav jääkkonkurents sõltumatute kellasseppade ja Šveitsi kellatootjate vahel. Šveitsi kellatootjate tegevus keelduda varuosade edasi tarnimisest püüab kõrvaldada isegi selle jääkkonkurentsi.

145 Komisjon rõhutab, et tema analüüsi kohaselt on esmaseks turuks kellaturg, millest sõltub täielikult kellade varuosade järelturg. Kellaturul on piisav konkurents ning mitte miski ei tõenda Šveitsi kellatootjate kollektiivse valitseva seisundi olemasolu, veelgi vähem turgu valitseva seisundi kuritarvitamist.

146 Menetlusse astuja kinnitab, et esmasel turul puudub tal turgu valitsev seisund. Ka ei ole täidetud tingimused, mis on vajalikud kollektiivse valitseva seisundi tuvastamiseks.

Üldkohtu hinnang

147 Vaidlustatud otsuse punktis 41 leiab komisjon:

„[M]is puudutab järelturgusid, siis on juba tuvastatud, [et] näib vähetõenäoline, et need moodustaksid turu, mida tuleb hinnata eraldi, ja seega ei tule turgu valitseva seisundi küsimust neil turgudel hinnata lahus esmasest turust."

148 Vaidlustatud otsuse punktis 44 „Järeldus" kinnitab komisjon:

„[A]nalüüsi tulemusel selgub kõigepealt, et järelturud ei kujuta käesolevas asjas eraldiseisvaid turgusid ning seetõttu ei näi uuritud järelturgudel olevat ka kollektiivset ega individuaalset valitsevat seisundit. Turgu valitseva seisundi puudumisel kaotab kuritarvituse küsimus asjakohasuse."

149 Nagu on juba märgitud eespool punktis 109, ei saa välistada, et ilma eespool punktis 107 tuvastatud ilmse hindamisveata oleks komisjon jõudnud järeldusele, et nende

asendatavuse tõttu on olemas eraldiseisvad asjaomased margile vastavate spetsiifiliste varuosade turud.

150 Tuleb märkida, et vaidlustatud otsus ei sisalda mingit analüüsi seisundi kohta, mis on Šveitsi kellatootjatel oma tootemargile vastavate spetsiifiliste varuosade turgudel. Nii ei eemaldunud komisjon esialgses seisukohas asuvast oma tõdemusest, et mainekate ja luksuskellade tootjad on ainsad tarnijad oma tootemargile vastavate spetsiifiliste varuosade puhul, ega võtnud seisukohta hageja väite osas, mille kohaselt on Šveitsi kellatootjatel turgu valitsev seisund nende tootemarkidele vastavate spetsiifiliste varuosade turgudel.

151 Seetõttu ei saa välistada, et kui komisjon jõudis järeldusele, et on olemas eraldiseisvad asjaomased margile vastavate spetsiifiliste varuosade turud, ning kontrollis seega Šveitsi kellatootjate seisundit nendel turgudel, kordas ta oma esialgses seisukohas asuvat järeldust, mille kohaselt olid mainekate ja luksuskellade tootjad oma tootemargile vastavate spetsiifiliste varuosade ainsad tarnijad. Seega ei saa välistada, et ta oleks selle alusel tuvastanud, et nimetatud tootjatel on vähemalt oma teatavate varuosade puhul, mis moodustavad asjaomased turud, turgu valitsev seisund või isegi monopol.

152 Kuna järelduse puhul, et EÜ artikli 82 rikkumiste olemasolu on vähetõenäoline, tuginesKomisjon Šveitsi kellatootjate turgu valitseva seisundi puudumisele, on ka selles järelduses seoses asjaomase turu määratlemisega tehtud ilmne hindamisviga.

5. *Selle hindamine, kas ühendusel on piisav huvi uurimise jätkamiseks*

Poolte argumendid

153 Hageja leiab, et vaidlustatud otsuse punktis 9 asuvad komisjoni seisukohad väidetava rikkumise piiratud mõju kohta ühisturu toimimisele, nõutava uurimise keerukuse ning rikkumiste tuvastamise piiratud tõenäosuse kohta on valed või vähemalt ei toeta neid ükski tõend ega argument. Ta leiab, et eelkõige on vale seisukoht väidetavate rikkumiste piiratud mõju kohta, arvestades käsitööndusliku elukutse kadumise väljavaadet liidus.

154 Lisaks väidab hageja, et kuigi komisjon möönis, et ta „ei ole veendunud, et mainekate ja luksuskellade turg on asjakohane (esmane) turg käesolevas asjas", lähtus ta vaidlustatud otsuse punktis 14 siiski sellest määratlusest kui oma hinnangu alusest. Ka ei oleks komisjon asjaomast turgu määratlemata saanud loogikaviga tegemata järeldada, et „puudub viide sellele, et kõnealuse turu toimimist oleks takistatud".

155 Komisjon jättis samuti arvesse võtmata asjaolu, et väidetav konkurentsivastane käitumine puudutab kõiki liikmesriike, nii et tal oli kõige parem võtta meetmed, mis taastaksid terve konkurentsi ühisturul. Hageja tugineb kohtupraktikale, mis käsitleb küsimust, kas viitega kaebuse esitanud poolele siseriiklikes kohtutes pidi komisjon arvesse võtma selle kaitse ulatust, mille need kohtud võivad tagada. Käesolevas asjas ei saa aga üksnes siseriiklik ametivõim või siseriiklik kohus lahendada

konkurentsimoonutusi, eelkõige seetõttu, et kõik Šveitsi kellade tootemargid ei ole esindatud kõigis liikmesriikides.

156 Komisjon tugineb eespool punktis 28 viidatud kohtuotsusele Ufex jt *vs.* komisjon (punkt 79). Ta väidab, et ühenduse piisavat huvi uurimise jätkamiseks tuleb hinnata tasakaalustatuse kriteeriumi alusel. Seda kriteeriumi kohaldades on komisjon ühe teguri või erinevate tegurite kombinatsiooni alusel pädev järeldama, et kaebusest tulenevalt ei ole ühendusel piisavat huvi jätkata kaebusega seotud asjaolude uurimist. Kuna kaebuse suhtes ühenduse huvi hindamine sõltub iga juhtumi asjaoludest, siis ei tule piirata nende hindamiskriteeriumide hulka, millele komisjon võib tugineda, ega ka vastupidi kohustada teda kasutama üksnes teatud kriteeriume.

Üldkohtu hinnang

157 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et kui komisjon otsustab anda erineva tähtsuse talle esitatud kaebustele, võib ta määrata järjekorra, mille alusel kaebusi uuritakse, ja tugineda kohtuasjaga seonduvale ühenduse huvile kui tähtsuse hindamise kriteeriumile (eespool punktis 27 viidatud kohtuotsus Tremblay jt *vs.* komisjon, punkt 60; vt selle kohta Üldkohtu 18. septembri 1992. aasta otsus kohtuasjas T-24/90: Automec *vs.* komisjon, EKL 1992, lk II-2223, punktid 83–85).

158 Hinnates ühenduse huvi juhtumi uurimise jätkamiseks, peab komisjon arvesse võtma käesoleva juhtumi asjaolusid, eeskätt faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, mis on talle kaebuses esitatud. Ta peab eelkõige kaaluma väidetava rikkumise tähtsust ühisturu

toimimisele, selle olemasolu tuvastamise tõenäosust ja vajalike uurimismeetmete ulatust, et ta saaks parimatel tingimustel täita oma ülesannet jälgida EÜ artiklite 81 ja 82 täitmist (vt selle kohta eespool punktis 157 viidatud kohtuotsus Automec *vs.* komisjon, punkt 86; eespool punktis 27 viidatud kohtuotsus Tremblay jt *vs.* komisjon, punkt 62, ja eespool punktis 27 viidatud kohtuotsus Sodima *vs.* komisjon, punkt 46).

159 Selles osas peab Üldkohus nimelt kontrollima, kas otsusest tuleneb, et komisjon kaalus selle kahju suurust, mida väidetav rikkumine võib ühisturu toimimisele endaga kaasa tuua, rikkumise olemasolu tuvastamise tõenäosust ning vajalike uurimismeetmete ulatust, et ta saaks parimatel tingimustel täita oma ülesannet jälgida EÜ artiklite 81 ja 82 täitmist (vt eespool punktis 27 viidatud kohtuotsus Sodima *vs.* komisjon, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).

160 Lisaks tuleb meenutada eespool punktis 65 viidatud kohtupraktikat, mille kohaselt ei tohi kaebuste läbivaatamisel liidu kohtu teostatav kontroll komisjoni kaalutlusõiguse üle tuua kaasa ühenduse huvi suhtes komisjoni antud hinnangu asendamist kohtu hinnanguga, vaid kontrollimise käigus tuleb välja selgitada, kas vaidlusalune otsus ei põhine sisuliselt ebatäpsetel asjaoludel ning kas otsuse tegemisel ei ole rikutud õigusnormi, tehtud ilmne hindamisviga või kuritarvitatud võimu.

161 Viimaks tuleb samuti meenutada, et ilmsest hindamisveast ei piisa vaidlustatud otsuse tühistamise põhjendamiseks, kui käesoleva juhtumi asjaoludel ei olnud sellel määravat mõju tulemuse suhtes (Üldkohtu 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-60/05: Ufex jt *vs.* komisjon, EKL 2007, lk II-3397, punkt 77; vt selle kohta Üldkohtu 14. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas T-126/99: Graphischer Maschinenbau *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-2427, punktid 48 ja 49). Samuti võib komisjon oma põhjendamiskohustuse täitmiseks piirduda otsuse seisukohalt olulise tähtsusega asjaolude

ja õiguslike kaalutluste esitamisega (vt Üldkohtu 4. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas T-211/05: Itaalia *vs.* komisjon, EKL 2009, lk II-2777, punkt 68 ja seal viidatud kohtupraktika).

162 Seega tuleb vaidlustatud otsuse ülesehituses uurida, kui olulised on need kaalutlused, mis on ebapiisavalt põhjendatud (vt eespool punkt 49), mille puhul ei ole arvesse võetud asjakohaseid asjaolusid vaatamata komisjoni kohustusele uurida tähelepanelikult kõiki talle kaebaja poolt esitatud faktilisi ja õiguslikke asjaolusid (vt eespool punkt 33) ning mis sisaldavad ilmseid hindamisvigu (vt eespool punktid 107 ja 119), et tuvastada, kas need rikkumised võivad mõjutada seda, kui komisjon kaalub väidetava rikkumise olulisust ühisturu toimimisele, rikkumise tuvastamise tõenäosust ning vajalike uurimismeetmete ulatust.

163 Sellega seoses tuleb meenutada, et komisjoni järeldus uurimise jätkamiseks ühendusel piisava huvi puudumise kohta põhineb neljal peamisel kaalutlusel. Esiteks puudutab kaebus üksnes piiratud suurusega turgu või turusegmenti, nii et selle majanduslik tähtsus on samuti piiratud. Teiseks ei saa komisjon talle teada olevate andmete alusel järeldada, et esineb keelatud kokkulepe või kooskõlastatud tegevus ning et on vähetõenäoline, et Šveitsi kellatootjate elluviidud valikulised turustussüsteemid ei ole kaetud määruse nr 2790/1999 tehtava grupierandiga. Kolmandaks, kuna need kaks järelturgu ei moodustanud eraldiseisvaid turgusid, näib, et turgu valitsevat seisundit ei ole, nii et kuritarvituse olemasolu küsimust ei teki. Neljandaks, arvestades komisjoni hinnangut väidetavate rikkumiste kohta, isegi kui kaebuse uurimiseks eraldatakse täiendavaid vahendeid, jääb tõenäosus tuvastada konkurentsinormide rikkumine väikeseks. Igal juhul, isegi kui on võimalik tuvastada rikkumisi, näivad konkurentsiamet

ja siseriiklikud kohtud olevat sobilikud selliste rikkumiste menetlemiseks (vt eespool punktid 8–11).

164 Esiteks leiab Üldkohus, et kaalutlusel, et kaebus puudutab üksnes piiratud suurusega turgu või turusegmenti, nii et selle majanduslik tähtsus on samuti piiratud, oli oluline osatähtsus, kui komisjon kaalus tegureid, et hinnata, kas ühendusel on piisav huvi uurimise jätkamiseks. See kaalutlus on aga ebapiisavalt põhjendatud ning selle käigus on rikutud kohustust võtta arvesse kõiki asjakohaseid õiguslikke ja faktilisi asjaolusid ning uurida tähelepanelikult kõiki talle hageja poolt esitatud selliseid asjaolusid (vt eespool punkt 49).

165 Teiseks tuleb meenutada, et asjaolu, et komisjon tegi asjaomase turu määratlemisel ilmseid hindamisvigu, tähendab, et ka tema järeldused EÜ artiklite 81 ja 82 rikkumiste olemasolu vähese tõenäosuse kohta sisaldavad selliseid vigu.

166 Neid rikkumisi ei kõrvalda ka vaidlustatud otsuse punktis 14 toodud komisjoni seisukoht, et ta „ei ole veendunud, et mainekate ja luksuskellade turg on asjakohane (esmane) turg käesolevas asjas", ning et igal juhul ei ole vaja täpselt piiritleda asjaomast turgu, kuna „puudub viide sellele, et kõnealuse turu toimimist oleks takistatud".

167 Sellega seoses tuleb meenutada, et komisjon tõdes vaidlustatud otsuse punktis 33 (vt eespool punkt 137) järgmist:

„[L]äbi viidud analüüs [on] aluseks järeldusele, et varuosade järelturgu ei saa lugeda esmasest turust eraldi seisvaks turuks. Seega tuleb hinnata konkreetse kellatootja võimu kogu turul ning järelikult võtta arvesse tema seisundit ja tugevust esmasel turul. Arvestades asjaolu, et kaebuses viidatud kellatootjatest mitte ühegi puhul ei ole ilmne, et tal on turgu valitsev seisund esmasel turul või talle kuulub turuosa suurusega üle 30%, näib seetõttu, et nende suhtes võib kohaldada grupierandi määrust."

168 Samuti tuleb meenutada, et vaidlustatud otsuse punktis 44 (vt eespool punkt 148) tõdes komisjon järgmist:

„[A]nalüüsi tulemusel selgub kõigepealt, et järelturud ei kujuta käesolevas asjas eraldiseisvaid turgusid ning seetõttu ei näi uuritud järelturgudel olevat ka […] valitsevat seisundit. Turgu valitseva seisundi puudumisel kaotab kuritarvituse küsimus asjakohasuse."

169 Seega tuleneb vaidlustatud otsusest selgelt, et komisjon tugines oma esialgsele turumääratlusele, et toetada oma järeldust EÜ artiklite 81 ja 82 rikkumiste olemasolu vähese tõenäosuse kohta, ning viimati nimetatud järeldusele, et põhjendada oma kaalutlust, mille kohaselt puudusid märgid häiretest kõnealusel turul. Nii ei saa komisjon tulemuslikult väita, et ta ei pidanud asjaomast turgu määratlema häirete puudumise

tõttu turul, kuna tema kaalutlus nende häirete puudumise kohta põhines nimelt määratlusel, mille ta ise asjaomasele turule andis.

170 Samuti ei saa asjaomase turu määratlemisel komisjoni toime pandud rikkumisi olematuks muuta komisjoni kinnitusega, mis asub vaidlustatud otsuse punktis 18 ning mille kohaselt „isegi kui oletada, et neid turgusid tuleks lugeda eraldiseisvateks asjaomasteks turgudeks, muudab asjaolu, et esmasel turul näib valitsevat tugev konkurents, väga ebatõenäoliseks võimaliku konkurentsivastase mõju olemasolu[, e]lkõige ei ole hindade tõstmine järelturgudel tõenäoliselt kasumlik selle mõju tõttu käibele esmasel turul, seni kuni hindu ei ole langetatud esmasel turul, selleks et kompenseerida kõrgemaid hindu järelturgudel".

171 Nimelt ei põhista komisjon mitte ühegi argumendi ega tõendiga oma väidet, et „hindade tõstmine järelturgudel [ei ole] tõenäoliselt kasumlik selle mõju tõttu käibele esmasel turul". Vastupidi, ta toob vaidlustatud otsuses välja elemendi, mis selle väite kahtluse alla seab, rõhutades, et „tarbija ei käsitle müügijärgsete teenuste kulu kella valimisel kriteeriumina". Sellel seisukohal on nimelt loogiline tagajärg, et nende teenuste hinna – või nende teenuste hindades sisalduv varuosade hinna – tõus ei mõjuta margikellade nõudlust, mis tõstab hindu järelturgudel (vt eespool punkt 106).

172 Kolmandaks, kuna suurem osa põhjendusi, mis toetavad komisjoni järeldust selle kohta, et ühendusel puudub piisav huvi uurimise jätkamiseks, on ebapiisavalt põhjendatud, kuna arvesse ei ole võetud kaebuses esitatud asjakohaseid seisukohti ning seejuures on tehtud ilmseid hindamisvigu, tuleb uurida, kas ainus tulemuslik põhjus,

mille kohaselt on siseriiklik konkurentsiamet ja siseriiklikud kohtud sobilikud EÜ artiklite 81 ja 82 rikkumiste uurimiseks ja menetlemiseks, võib iseenesest põhjendada komisjoni järeldust ühendusel piisava huvi puudumise kohta.

173 Tuleb meenutada, et kohtupraktikast tuleneb, et kui kaebuses etteheidetavate rikkumiste tagajärjed väljenduvad peamiselt ainult ühe liikmesriigi territooriumil ning kui kaebuse esitaja on neid rikkumisi puudutavate vaidluste osas pöördunud selle liikmesriigi kohtute ja pädeva haldusvõimu poole, on komisjonil õigus jätta kaebus rahuldamata ühenduse huvi puudumise tõttu, mille tingimuseks on siiski see, et kaebuse esitaja õigusi saavad siseriiklikud asutused rahuldavalt kaitsta, mis eeldab, et viimased suudavad faktiliste asjaolude põhjal jõuda järeldusele, kas kõnealune tegevus kujutab endast asutamislepingu eespool nimetatud sätete rikkumist (Üldkohtu 3. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas T-458/04: Au lys de France *vs.* komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 83; vt selle kohta eespool punktis 157 viidatud Üldkohtu otsus Automec *vs.* komisjon, punktid 89–96).

174 Samuti tuleb märkida, et varasemad kohtuasjad, kus Üldkohus oli juba avaldanud oma seisukoha komisjoni põhjenduse kohta seoses kaebuse esitajate võimalusega kaitsta oma õigusi siseriiklikes ametiasutustes ja kohtutes, puudutasid olukordasid, kus nimetatud kaebajate kritiseeritud tegevuse ulatus oli peamiselt piiratud ühe liikmesriigi territooriumiga ning nende ametiasutuste või kohtute poole oli juba pöördutud (Üldkohtu 24. jaanuari 1995. aasta otsus kohtuasjas T-114/92: BEMIM *vs.* komisjon, EKL 1995, lk II-147, punktid 76 ja 77; eespool punktis 27 viidatud kohtuotsus Tremblay jt *vs.* komisjon, punktid 73 ja 74; eespool punktis 26 viidatud kohtuotsus AEPI *vs.* komisjon, punkt 46, ja eespool punktis 161 viidatud kohtuotsus Ufex jt *vs.* komisjon, punkt 157).

175 Seevastu isegi kui komisjon leiab käesolevas asjas, et erinevate liikmesriikide vahel esinevad kerged kõrvalekalded hageja kritiseeritud tegevuse ulatuse osas, möönis komisjon, et kõnealune tegevus puudutab vähemalt viie liikmesriigi territooriumi,

ning ta ei vaidle vastu asjaolule ega kinnita seda, et see tegevus toimub kogu liidu territooriumil.

176 Seega isegi kui eeldada, et siseriiklikud ametivõimud ja kohtud on sobilikud kaebuse esemeks olevate võimalike rikkumiste menetlemiseks, nagu komisjon leidis vaidlustatud otsuse punktis 8, ei piisa sellest ainsast järeldusest, et toetada komisjoni lõppjäreldust ühenduse piisava huvi puudumise kohta. Kritiseeritav tegevus esineb nimelt vähemalt viies liikmesriigis, tõenäoliselt isegi kõigis liikmesriikides, ning on süükspandav ettevõtjatele, kelle juhatuse asukoht ning tootmiskoht asub väljaspool liitu, mis on märk sellest, et tegevus liidu tasandil võib olla tõhusam kui erinevad tegevused siseriiklikul tasandil.

177 Eespool toodud kaalutlusi kogumis arvestades tuleb tõdeda, et komisjoni rikkumised on niisugused, mis mõjutavad tema hinnangut selle kohta, et ühendusel on piisav huvi jätkata kaebuse uurimist.

178 Seega tuleb vaidlustatud otsus tühistada, ilma et oleks vaja analüüsida hageja teisi väiteid ja argumente ning tema taotlust eemaldada toimikust lõik komisjoni vastusest Üldkohtu esitatud kirjalikele küsimustele.

Kohtukulud

179 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kui kohtuvaidluse kaotavad mitu poolt, otsustab Üldkohus kohtukulude jaotamise.

180 Kuna käesolevas asjas on komisjon ja menetlusse astuja kohtuvaidluse kaotanud, tuleb otsustada, et menetlusse astuja kannab enda kohtukulud ja temalt tuleb välja mõista hageja kohtukulud, mis on seotud menetlusse astumisega, ning komisjon kannab enda kohtukulud ja temalt tuleb vastavalt hageja nõudele välja mõista hageja ülejäänud kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (neljas koda)

otsustab:

1. **Tühistada komisjoni 10. juuli 2008. aasta otsus K(2008) 3600 (juhtum COMP/E-1/39097).**

2. **Jätta Richemont International SA kanda tema enda kohtukulud ning mõista temalt välja Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs'i (CEAHR) kohtukulud, mis on seotud menetlusse astumisega.**

3. Jätta komisjoni kanda tema enda kohtukulud ning mõista temalt välja CEAHR-i ülejäänud kohtukulud.

Czúcz Labucka O'Higgins

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 15. detsembril 2010 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Vaidluse aluseks olevad asjaolud ..... II - 5872

Menetlus ja poolte nõuded ..... II - 5875

Õiguslik käsitlus ..... II - 5877

1. Kaebuses viidatud turu suurus ja selle majanduslik tähtsus ..... II - 5878

Poolte argumendid ..... II - 5878

Üldkohtu hinnang ..... II - 5879

2. Asjaomase turu mõiste ..... II - 5886

Poolte argumendid ..... II - 5886

Üldkohtu hinnang ..... II - 5891

Esimene etteheide, et mõiste „kellad, mille parandamine tasub vaeva" on valesti asendatud mõistega „mainekad ja luksuskellad" ..... II - 5894

Teine etteheide, et kellade parandus- ja hooldusteenuste turgu ei ole kontrollitud eraldi varuosade turust ..... II - 5895

– Varuosade turu uurimine ..... II - 5896

– Parandus-ja hooldusteenuste turu uurimine ..... II - 5907

3. EÜ artikli 81 rikkumine ..... II - 5912

Poolte argumendid ..... II - 5912

Üldkohtu hinnang ..... II - 5914

4. EÜ artikli 82 rikkumine ..... II - 5918

Poolte argumendid ..... II - 5918

Üldkohtu hinnang ..... II - 5919

5. Selle hindamine, kas ühendusel on piisav huvi uurimise jätkamiseks ..... II - 5921

Poolte argumendid ..... II - 5921

Üldkohtu hinnang ..... II - 5922

Kohtukulud ..... II - 5930